

ትምህርት ሃያ

ኢሳይያስ 63-66

የመጀመሪያ ቀን

ኢሳይያስ 63-64

1ኛ ቀን፡- ሀ) በአስቸጋሪ ጊዜ ያጽናናህን የእግዚአብሔርን የተስፋ ቃል ጸፍ። ለ) እግዚአብሔር የተስፋ ቃሉን የፈጸመልህ በፍጥነት ነው ወይስ የተወሰነ ጊዜ መጠበቅ ነበረብህ? ሐ) እግዚአብሔር የተስፋ ቃሉን የሚፈጽምበትን ጊዜ በምትጠባበቅበት ወቅት ስሜትህ ምን ይመስል ነበር? መ) እግዚአብሔር ለይሁዳ ሕዝብ የሰጣቸው አንዳንድ የተስፋ ቃሎች ምን ምንድን ናቸው? ሠ) ኢሳይያስ 63:17-19 አንብብ። ኢሳይያስ እግዚአብሔር የተስፋ ቃሉን እንዲፈጽም በሚጠባበቅበት ወቅት ምን ዓይነት ስሜት ነበረው?

መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ለሕዝቡ በገባቸው የተስፋ ቃሎች የተሞላ ነው። እነዚህ የተስፋ ቃሎች በመከራ ጊዜ የሕዝቡን ልብ ያጽናናሉ። ነገር ግን ተስፋ ሊያስቆርጧቸውም ይችላሉ። አንዳንድ ጊዜ፡ «እግዚአብሔር ቃል የገባልኝን ነገር ለምን አሁኑኑ አይፈጽምልኝም? ኃይል ስላለው ሊያደርገው ይችላል። ለምን አያደርገውም?» ብለን እናስባለን። ስንታመም እግዚአብሔር ሊፈውስ እንደሚችል እናውቃለን። ለረዥም ጊዜ ብንጸልይም የሚመጣ ለውጥ አይኖርም። የምንወዳቸው ሰዎች እየጸለይን ዓመታት ቢያልፉም የሚጨበጥ ለውጥ አይኖርም። እነዚህ እግዚአብሔር ሊመልሳቸው እየቻለ እኛ በምንፈልገው ፍጥነት ይህንን የማያደርግ ከሚመስልባቸው ገጠመኞች ጥቂቶቹ ናቸው።

ይህ የመቃተት ሁኔታ ለእኛ አዲስ አይደለም። በመጽሐፍ ቅዱስ ሁሉ ብዙ መንፈሳዊ ሰዎች የእግዚአብሔርን የተስፋ ቃሎች ፍጻሜ ለማየት ናፍቀዋል። አብርሃም ታላቅ ሕዝብ የመሆንና ብዙ ምድር የማግኘት ተስፋ ተሰጥቶት ነበር። በሞተበት ወቅት ግን አንድ የተስፋ ልጅና ቁራጭ የመቀበሪያ መሬት ብቻ ነበረው። በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ እስከ መጨረሻው ክፍል ድረስ እግዚአብሔር ለአይሁዶች ብዙ የተስፋ ቃሎችን እንደሰጠ ተመልከተናል። ወደ አገራቸው እንደሚመለሱ ቃል ገብቶላቸዋል። አንድ ቀን መሢሐ እንደሚገዛቸው ቃል ገብቶላቸዋል። ልባቸው ተለውጦ አይሁዶች እግዚአብሔርን ሙሉ ለሙሉ ይታዘዙታል። ከዚያም በዓለም ሁሉና በአገራቸው ሰላም ይሆናል። ሰዎች ሁሉ ከእነርሱ ጋር እውነተኛውንና ሕያውን አምላክ ለማምለክ ወደ ኢየሩሳሌም ይመጣሉ። እግዚአብሔር ለሕዝቡ እነዚህን አስደናቂ የተስፋ ቃሎች ሰጥቷል። ነገር ግን የተስፋ ቃሎቹ በኢሳይያስ ዘመን አልተፈጸሙም። ሕዝቡ ከባቢሎን ምርኮ ከወጡ በኋላ እነዚህ የተስፋ ቃሎች አልተፈጸሙም። ከ2700 ዓመታት

በኋላም እንኳ የኢሳይያስ ትንቢቶች መሉ ለመሉ አልተፈጸሙም። በዚህ ምዕራፍ ኢሳይያስ እግዚአብሔር እነዚህን የተስፋ ቃሎች እንዲፈጽም የጠየቀበትን ጸሎት እናጠናለን። እግዚአብሔር አደርጋለሁ ያለውን ነገር ባለማድረጉ የመናፈቅና ምናልባትም ተስፋ የመቁረጥ ሁኔታ ያድርብን ይሆናል።

ለእግዚአብሔር ልጆች እጅግ አስቸጋሪ ከሆኑት ፈተናዎች አንዱ የእግዚአብሔር የተስፋ ቃሎች የሚፈጸሙበትን ጊዜ መጠባበቅ ነው። እግዚአብሔር በፍጥነት ሊያድነን ቢችልም አንዳንድ ጊዜ ለወራት፣ ለዓመታት ወይም ዕድሜ ልካችንን ሳንፈወስ እንድንኖር ያደርሳናል። እግዚአብሔር የሚታዘዙትን ሰዎች እንደሚባርክ ተስፋ ቢሰጥም፣ እየታዘዙት ሳለ ተስፋ የተሰጠው በረከት ቀርቶ በስደትና በማያቋርጥ መከራ የሚናጡባቸው ጊዜያት ሞልተዋል። እግዚአብሔር አንዳንድ ጊዜ የምንወደው ሰው እርሱን ወደ ማወቅ እንደሚመጣ እያረጋገጠልን የሰውዬው መዳን እየራቀ የሚሄድባቸው ጊዜያት አሉ። ምናልባትም የምንጸልይለት ሰውዬው በክርስቶስ የሚያምነው ሊሞት በተኛበት አልጋ ላይ ሊሆን ይችላል። ይህንን የመጠበቅ ፈተና ማለፉ አስፈላጊ ነው። ብዙዎች የተስፋውን ቃል ፍጻሜ ለመጠባበቅ ይቸገራሉ። እምነታቸውን ትተው ጀርባቸውን በእግዚአብሔር ላይ በመመለስ የዓለምን ጎዳና ይያያዛሉ። የእምነት ትልቁ ቁም ነገር በእግዚአብሔር ታምኖ መኖር ነው። ይህም የምንጠብቃቸው ነገሮች ሁሉ ከእኛ ተወስደው እምነታችን ብቻ እስኪቀር ድረስ መጽናትንና መደሰትን ያካትታል። ዕንባቆም ባቢሎናውያን የነበሩትን ነገሮች ሁሉ እንደሚያወድሙበት ባወቀ ጊዜ በዚህ የእምነት ነጥብ ላይ ለመቆም ችሏል። ሁሉን ቢያጣ እንኳ በእግዚአብሔር መታመኑንና ደስ መስኘቱን እንደሚቀጥል ገልጾአል።

2ኛ ጥያቄ፡- ዕንባቆም 3፡17-18 አንብብ። ሀ) ዕንባቆም የሚያጣቸው ነገሮች ምን ምንድን ናቸው? ለ) የእምነቱን ጽናት የሚያሳየው ዓረፍተ ነገር የትኛው ነው? ሐ) ይህ ዋነኛው በእግዚአብሔር ላይ የሚጣል እምነት የመጨረሻ እምነት እንደሆነ የምንገነዘበው እንዴት ነው? መ) በችግር ጊዜ እምነታችንን ከጣልን የያዝነው እምነት ምን ዓይነት ነው?

1. በምድር ላይ እግዚአብሔር የሚፈርድበት ቀን (ኢሳ. 63፡1-6)

3ኛ ጥያቄ፡- ኢሳይያስ 63፡1-6 አንብብ። ሀ) በዚህ ክፍል ተናጋሪው ማን ነው? ለ) ኢሳይያስ ተናጋሪውን የገለጸው እንዴት ነው? ከየት መጣ? አለባበሉ እንዴት ነው? ሐ) ተናጋሪው ቀይ ልብስ የለበሰው ለምንድን ነው? ይህ ምን ያመለክታል? መ) ተናጋሪውን በሥራው የረዱት ሰዎች ምን ያህል ናቸው? ይህ እግዚአብሔር በምድር ላይ ለሚያከናውነው የፍርድ ተግባር ምን ያስተምረናል? ሠ) ከተናጋሪው ሥራ የተነሣ አሕዛብ ምን ሆኑ?

በዚህ ክፍል የመሢሑን ሁለት የፍጻሜ ተግባራት እንመለከታለን። በመጀመሪያ፡ ለእርሱ ታማኞችና ታዛዦች ሆነው ለሚኖሩ ሰዎች መሢሑ ደኅንነትን ያመጣላቸዋል። ይህ ደኅንነት በጨለማ ውስጥ እንደሚለኮስ የብርሃን ጨረር በከባድ ስደት ወቅት የእግዚአብሔር ሕዝብ ታማኞች ሆነው የሚቆዩበትን ተስፋ የሚለግስ ይሆናል። በተጨማሪም መሢሑ ከፍተኛ ፍርድ ያመጣል። (እግዚአብሔር በከፋት ላይ ስለሚያወርደው ፍርድ የሚናገሩትን ሌሎች ምንባቦች ከነዚህ ጥቅሶች ከራእይ 6:15 ጀምሮ፡ 14:17-20፡ 19:15 አንብብ።) ምንም እንኳን ክርስቲያኖች ብዙውን ጊዜ ስለዚህ የፍርድ ጊዜ ለመነጋገር ባይፈልጉም መጽሐፍ ቅዱስ በተደጋጋሚ ይጠቅሰዋል። እንዲያውም ሁለቱ የመሢሑ ተግባር ገጽታዎች ማለትም ደኅንነትና ፍርድ የማይነጣጠሉ ናቸው። የፍርድ ጊዜ ሳይኖር የደኅንነት ጊዜ አይኖርም። የእግዚአብሔር ምሕረትና ቁጣ ጎን ለጎን የሚሄዱ ናቸው።

ሀ. ስለ መጭው ተዋጊ የተሰጠ መግለጫ (ኢሳ. 63:1-3 አንብብ)

ላለፉት አያሌ ምዕራፎች ኢሳይያስ የመሢሑ መንግሥት በምድር ላይ ስለሚመሠረትባቸው የመጨረሻው ዘመን ክስተቶች ገልጾአል። ለሰዎች ሁሉና በተለይም ለአይሁዳውያኑ እግዚአብሔር ስለሚያመጣቸው በረከቶች ተናግሮአል። በዚህ ክፍል ግን ይህንኑ ዘላለማዊ መንግሥት የሚያመጣውን መሢሑ ገልጾታል። ኢሳይያስ መሢሑን የገለጸው ከጨበጣ ውጊያ እንደተመለሰ ጀግና አድርጎ ነው።

ኢሳይያስ ሁለት ጥያቄዎችን ጠይቆአል። የመጀመሪያ ጥያቄ «ማን ነው?» የሚል ነው (ኢሳ. 63:1)። ከጦርነት የሚመለሰው ማን ነው? መልሱ እግዚአብሔር ነው የሚል ሲሆን፡ የአዲስ ኪዳን ግንዛቤአችን ከታከለበት ደግሞ የእግዚአብሔር ልጅ የሆነው መሢሑ እንደሆነ መረዳት ይቻላል። ሁለተኛው ጥያቄ «ለምን?» የሚል ነው (ኢሳ. 63:2)። ልብሱ ለምን ቀላ? የዚህ ጥያቄ መልስ የሚሆነው በአሕዛብ ላይ ፍርድን በሚያመጣበት ጊዜ ልብሱ በደም መነከሩ ነው። የኢሳይያስ ምዕራፍ 63 መሠረታዊ ትምህርት የሚመሠረተው በእነዚህ ሁለት ጥያቄዎችና መልሶቻቸው ላይ ነው።

1. ከጦርነት የሚመለሰው ተዋጊ ገለጻና ማንነት (ኢሳ. 63:1-2)

ሀ. ተዋጊው የመጣው ከኤዶምያስና ከባሶራ ነው። ከኢሳይያስ 34:5-11 እንደምንመለከተው፡ ኤዶምያስ የእግዚአብሔርና የሕዝቡ ጠላቶች ተምሳሌት ነው። ኤዶም በምሥራቅ ይሁዳ ከሚገኙት ጎረቤት አገሮች አንዱ ሲሆን፡ ባሶራ ከዐበይት ከተሞች የሚመደብ ነው። በኢሳይያስ ዘመንም ሆነ ከዚያ በኋላ ኤዶም ብዙ ጊዜ ከጠላት ጋር እያበረ ይሁዳን ለማጥቃት ሞክሯል። ይህም የእግዚአብሔርን ሕዝብ የሚዋጉና እግዚአብሔርን የሚጠሉ አገሮች ተምሳሌት አደረጋቸው።

ይህ ተዋጊ ወደ ኢየሩሳሌም የመጣው የእግዚአብሔርን ጠላቶች ከመዋጋት ነው። በተጨማሪም ኢሳይያስ ኤዶም ቀይ የሚል ፍች ስላለው የተዋጊውን ልብስ ቅላት ለማመልከት በቅኔያዊ አገላለጽ ተጠቅሟል። ባሶራ «የወይን መሰብሰቢያ» የሚል ፍች ስላለው፣ ኢሳይያስ በኋላ ለጠቀሰው የወይን መጥመቅ ተግባር ሌላው ቅኔያዊ አገላለጽ ሆኖ ቀርቦአል።

ለ. ልብሱ ቃልታል። ኢሳይያስ ይህንን ቅላት በወይን መጥመቂያ ከመርገጥ ጋር አነጻጽሯል። በብሉይ ኪዳን ብዙውን ጊዜ እግዚአብሔር በአሕዛብ ላይ የሚያመጣው ፍርድ በወይን መጥመቂያ ላይ በመራመድ ምሳሌ ተገልጾአል (ሰቆ. 1:15፤ ኢዩ. 13:13፤ ራእይ 14:19-20፤ 19:11-15)። ዛሬ በአንዳንድ የአውሮፓ ከተሞች እንደሚታየው፣ በጥንታዊ የአይሁድ ባሕል ሰዎች የወይን ፍሬዎችን ስብስበው በትልቅ ድንጋይ ወይም በሙቀጫ በመውቀጥ ወይን ያዘጋጁ ነበር። ከሙቀጫው ሥር የወይኑ ጭማቂ ወደ ትናንሽ ዕቃዎች የሚጋባበት አነስተኛ ቀዳዳ ይኖራል። ወይኑን ለመጭመቅ የሚፈልግ ሰው በትልቅ መያዣ ላይ ወጥቶ በወይን ፍሬዎቹ ላይ ይራመዳል። ይህም ቤት መራጊ የሆነ ሰው ጭቃውን ከሚያበካበት ሁኔታ ጋር የሚመሳሰል ነው። በትልቅ መውቀጫ ላይ በሚረማመድበት ጊዜ ከወይኑ የሚጋባበት ቀለም ልብሱን ያቀላዋል። የመጽሐፍ ቅዱስ ጸሐፊዎች ይህንን እግዚአብሔር በመጨረሻው ዘመን ለሚያከናውነው የፍርድ ተግባር እንደ ጥሩ ምሳሌ ተጠቅመውታል። ፍርዱ ከፍተኛ ስለሚሆን የእግዚአብሔር ልብስ በጠላቶቹ ደም ይቀላል። በኢሳይያስ 63:3 ተዋጊው ለኢሳይያስ እንደገለጸው፣ ልብሱ የቀላው ጠላቶቹን በቅጣት ስላጠፋቸው ነው። «በቁጣዬ ረገጥኳቸው።» (ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ የቀረበውን ተመሳሳይ ገለጻ ከራእይ 19:13 አንብብ።) ክርስቶስ በሚመጣበት ጊዜ ከጠላቶቹ ጋር የጨበጣ ውጊያ ማካሄዱ አስፈላጊ ስለማይሆን ይህ ተምሳሌታዊ አገላለጽ መሆኑን መረዳቱ ጠቃሚ ነው። የቃሉ ፍርድ ጠላቶቹን እንደሚያጠፋ ተገልጾአል። የእግዚአብሔር ቃል ዓለምን እንደፈጠረ ሁሉ በጠላቶቹ ላይ የሚፈርደውና የሚያጠፋውም ቃሉ ነው።

ሐ. አለባበሱ ያማረ። ይህ ተዋጊው ተራ ሰው ሳይሆን ንጉሥ መሆኑን ያመለክታል። የመጣው ከንጉሣዊ አለባበሱ ጋር ነው።

መ. በጉልበቱ ጽናት የሚራመድ። ብዙውን ጊዜ ከጦርነት በኋላ ወታደሮች ይደከማሉ። ይህ ተዋጊ ግን ጠላቶቹን ቢያጠፋም ገና ብርቱ ነው። ይህ ምሳሌ የእግዚአብሔርን ታላቅ ኃይል ካወደማቸው ጠላቶቹ ጋር ያነጻጽራል።

2. ተዋጊው ራሱን ለይቶ ባሕርዩን ይገልጻል (ኢሳ. 63:2)

ተዋጊው ስለ ማንነቱ ሲናገር፡ «እኔ ነኝ» ብሏል። የእግዚአብሔርን ተዋጊነት ማንም ያውቃል። በእንዲህ ዓይነት ሁኔታ ሊዋጋ የሚችለው እርሱ ብቻ በመሆኑ ስሙን መጥቀስ አላስፈለገውም። ምናልባትም ይህን በመናገር አይሁዶች የእግዚአብሔርን ልዩ ስም እንዲያስቡ እያደረገ ይሆናል። ይኸውም ያህዌ የሚለው ስም መሠረት የሆነው «እኔ እኔ ነኝ» የሚለው የብሉይ ኪዳን አገላለጽ ነው (ዘጸ. 3:14)። እንደ እግዚአብሔር ያለ ማንም ስለሌለ የተዋጊውን ማንነት ለመግለጽ ተጨማሪ ማብራሪያ ማቅረቡ አስፈላጊ አይሆንም። ደኅንነትን የሚያመጣው እግዚአብሔር ብቻ እንደሆነ ሁሉ በጠላቶቹና በሕዝቡ ጠላቶች ላይ ፍርድን የሚያመጣውም እግዚአብሔር ነው። የእግዚአብሔር ልጆች የእግዚአብሔርን ጊዜ መጠበቅ እንጂ መበቀል አይኖርባቸውም።

ይህ ተዋጊ ባሕርይን በሁለት ነገሮች ያጠቃልላል። በመጀመሪያ፡ ጻድቅ ነው። እያደረገ ያለው ነገር ፍትሐዊ ነው። በቁጣና በቅንዓት ተነሣሥቶ ለግል ጥቅሙ እየተዋጋ አልነበረም። ከእርሱ ጋር ከሚዋጉት በተቃራኒ እርሱ ትክክለኛውን ነገር እያደረገ ነበር። እያንዳንዱን ሰውና አገር በትክክል ይዳኛል። እግዚአብሔር ጻድቅና ፍትሐዊ ስለሆነ በእርሱ ላይ የሚያምፁትን ሰዎች ኃጢአት ዝም ብሎ ማለፍ አይችልም። የሚቀጣበትና የሚፈርድበት ጊዜ ደርሶአል። ሁለተኛ፡ ለማዳንም የሚበረታ ነው። ተዋጊው እግዚአብሔር በሚመጣበት ጊዜ ሁለት ዓላማዎች ይኖሩታል። በጠላቶቹ የተጨቆኑ ልጆቹን ያድናቸዋል። በተጨማሪም ለእርሱ ለመገዛት ያልፈለጉትን ሰዎች ይቀጣቸዋል። ይህ ተዋጊ ከማንም በላይ ብርቱ ስለሆነ የማዳንና የማጥፋት ተግባሩን እንደፈለገው እንዳያከናውን የሚከለክለው ማንም አይኖርም።

ለ. የተዋጊው የሥራ ውጤት (ኢሳ. 63:4-6)

ተዋጊው መሢሕ ከጠላቶቹ ጋር በሚዋጋበት ጊዜ ከፊል ሳይሆን ሙሉ ድል ይቀዳጃል። ተዋጊው ስለ ተግባራቱ እንደሚከተለው ተጨማሪ ማብራሪያ አቅርቦአል።

1. የምበቀልበት ቀን በልቤ ነውና። ከአዳም ጀምሮ እስከ መጨረሻው ዘመን ድረስ እግዚአብሔር የሰው ልጆች ንስሐ ገብተው ወደ እርሱ እንዲመለሱና በፍቅር እንዲከተሉት በትዕግሥት ሲጠባበቅ ቆይቷል። በግለሰብና በሕዝብ ደረጃ ይኸው የእግዚአብሔር ፍላጎት በጥቂቱ የተሟላባቸው አጋጣሚዎች ነበሩ። እንዲሁም ደግሞ ንስሐ ይገቡ ዘንድ ግለሰቦችንና አገሮችን እግዚአብሔር የቀጣባቸው አንዳንድ ሁኔታዎችም ነበሩ። ይህም ሆኖ ዓለም በኃጢአት ጎዳና መትመሙ አልቀረም። ዘመን ከማከተሙ በፊት እግዚአብሔር ፍትሕን የሚገልጽበትና ዓመፀኞችን የሚቀጣበት ጊዜ ይደርሳል። ተዋጊው

የማያምኑ ሰዎችን በሚያጠቃበት ጊዜ በእግዚአብሔር ልብ ውስጥ ሲጉላላ የነበረው አሳብ ተግባራዊ ይሆናል። ተዋጊው ለአሕዛብ መራራ የእግዚአብሔር ፍርድ እንዳጠጣቸው ወይም ሰክረው እንዲጠፉ እንዳደረጋቸው ገልጾአል። (ይህ ምሳሌ የተወሰደው ሰው ከጠርሙስ ሥር የቀረውን አተላና መራራ ዝቃጭ እንዲጠጣ ከማድረጉ ተግባር ነው። የአማርኛው መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር በቁጣው ጠላቶቹን እንደሚያጠፋ ለማመልከት «በመፃቴ ቀጠቀጥኋቸው» ይላል።) በዚህ ስፍራ «አሕዛብ» የሚለው ከየትኛውም የዓለም ክፍል ቢመጡም በእግዚአብሔር ላይ የሚያምፁትን ሁሉ ያጠቃልላል።

2. የምቤኸቦትም ዓመት ደርሶአል። ይህ ለማያምኑ ሰዎች የፍርድና የጥፋት ጊዜ ሊሆን ለእግዚአብሔር ልጆች ግን ነፃ የሚወጡበትና በባርነት ከሚይዛቸው ነገር ሁሉ የሚድኑበት ዓመት (ረዥም ጊዜ) ነው። ይህም ከመንግሥታት፣ ከሚጠሏቸውና ከሚያሳድዱቸው ሰዎች፣ ከኃጢአት፣ ከበሽታ፣ ወዘተ... ነፃ የሚወጡበት ነው። በዚያን ጊዜ እውነተኛው ደኅንነት ይመጣል።

ተዋጊውን ያስደነቀው ግን የዓለም ክፋት ወይም የጦርነቱ ክረት ሳይሆን ለብቻው መዋጋቱ ነበር። በጦርነቱ የሚረዳው ማንም አልነበረም። በጠላቶቹ ላይ ማንም ድል ሊነሣ አልቻለም። ስለሆነም ይህ «የገዛ ከንዴ መድኃኒት አመጣልኝ» ያለው ኃያል ተዋጊ ብቻውን በዓለም ላይ ፍርድን ያመጣል።

በዚህ ስፍራ ለሁለት እውነቶች ትኩረት ተሰጥቷል። በመጀመሪያ፡ መሢሔ ለውጊያ በሚነሣበት ጊዜ የማንንም እርዳታ አይፈልግም። በሠራዊቶቻቸውና በአጋሮቻቸው ተማምነው ጦርነት ከሚከፍቱት ምድራዊ ነገሥታት በተቃራኒ ይህ ተዋጊ ሙሉ ለሙሉ በራሱ ብርታት ድልን ይጎናጸፋል። በራእይ 19:11-16 ኢየሱስ ክርስቶስ ጠላቶቹን በአፋ ቃል እንደሚያጠፋ ተገልጾአል። ኃይሉ እጅግ ታላቅ በመሆኑ እጅ ለእጅ የሚካሄድ የጨበጣ ውጊያ አይኖርም።

ሁለተኛ፡ ምናልባትም ይህ ጥቅስ የእግዚአብሔር ሕዝብ ብዙውን ጊዜ ከሰማያዊ አምላካቸው ጋር ተባብረው እንደማይዋጉ የሚያመለክት ይሆናል። ከጠላት ጋር ነቅተን አንዋጋም። ጥግ ይዘን እግዚአብሔር ብቻውን እንዲሠራ እንጠብቃለን። ይሁንና፡ ክፋትና ኃጢአትን ከንጉሣችን ጋር እንድንዋጋ ተጠርተናል። በማኅበረሰባችንና በባሕላችን የሰፈረውን የሰይጣንን ጥቃት እየተቃወምን የጦርነቱ ተካፋዮች ልንሆን ይገባናል። ወንጌል ቀድሞ ባልተሰበከባቸው ስፍራዎች ወንጌላውያንን እየላከን የጠላትን ክልል ማሸበር አለብን። የክርስትና እምነት «እግዚአብሔር ራሱ ይዋጋው» የሚል ዓይነት ለዘብተኛ እምነት አይደለም። ነገር ግን ታላቅ ተዋጊ የሆነውን ጌታችንንና አምላካችንን ተከትለን ልንዋጋ ይገባል።

4ኛ ጥያቄ፡- ሀ) አንተና ቤተ ክርስቲያንህ መንፈሳዊ ጦርነት የምታካሂዱባቸውን መንገዶች ግለጽ። ለ) ብዙ ክርስቲያኖች በጦርነቱ እንደመሳተፉ ገለል ብለው የሚመለከቱባቸው ሁኔታዎች የትኞቹ ናቸው? ሐ) ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋር ጎን ለጎን መዋጋት የሚያስፈልግህ መንገዶች የትኞቹ ናቸው?

ይህ ተዋጊ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ መሆኑ ግልጽ ነው። በኢሳይያስ 63:1-6 የተገለጸው የሐንስ በራእይ 19 ኢየሱስ ክርስቶስ በነጭ ፈረስ ተቀምጦ እንደሚመጣ ካብራራበት አሳብ ጋር ተመሳሳይ ነው። እርሱ ጠላቶቹን አጥፍቶ መንግሥቱን ይመሠርታል። ከፋ ኃይላትና የእግዚአብሔር ተቃዋሚዎች ያሸነፉ በሚመስልበት የጨለማ ወቅት እግዚአብሔር ቀድሞውኑ የጦርነቱን ፍጻሜ እንደወሰነ ልናስተውል ይገባል። የበቀልና የመቤዠት ጊዜ በሚደርስበት ወቅት እግዚአብሔር ንስሐ ለመግባት ያልፈለጉትን ሰዎች እንዳያጠፋና በከፋት ኃይላት የተጨቆኑትን እንዳያድን የሚከለክል ማንም አይኖርም።

(ማስታወሻ፡ ይህ ወደፊት መቼ እንደሚከናወን የመጽሐፍ ቅዱስ ምሑራን ይከራከራሉ። አንዳንዶች ኢየሱስ ክርስቶስ የሺህ ዓመት መንግሥት ለመመሥረት ወደ ምድር ከመምጣቱ ጥቂት ቀደም ብሎ እንደሚፈጸም ያስባሉ። እንደ ራእይ 19 አገላለጽ፡ በመጨረሻው ዘመን ሁለት ዐበይት ጦርነቶች የሚካሄዱ ይመስላል። በሁለቱም ጦርነቶች ኃይል ተዋጊ የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ ጠላቶቹን ያሸንፋል። ስለሆነም ኢሳይያስ 63:1-6 በመጨረሻው ዘመን በሁለቱም ፍርዶች የሚሆነው ሁኔታ የተገለጸበት ክፍል እንደሆነ መገንዘቡ የተሻለ ይሆናል። ሌሎች ደግሞ ይህ ክፍል ምድራዊ ሳይሆን ዘላለማዊ የእግዚአብሔር መንግሥት ሊጀመር ሲል የሚካሄድ እንደሆነ ያስባሉ። ምንም እንኳን የዚህ ትንቢት ፍጻሜ መቼ እንደሚሆን ምሑራን በጊዜ ሰሌዳው ላይ ባይስማሙም ዋናው ነገር እግዚአብሔር በጠላቶቹ ሁሉ የመጨረሻና የተሟላ ፍርድ የሚያመጣ መሆኑ ነው።)

5ኛ ጥያቄ፡- ይህ የተስፋ ቃል እስከ መቤዠት ቀን በታማኝነት እንድንቆይ የሚያበረታታን እንዴት ነው?

6ኛ ጥያቄ፡- ኢሳይያስ 63:7-64:12 አንብብ። (ሀ) ኢሳይያስ እግዚአብሔርን የሚያመሰግነው ለምንድን ነው? (63:7-9) (ለ) ሕዝቡ በእግዚአብሔር ላይ የፈጸሙት ምንድን ነው? ከዚያ በኋላ እግዚአብሔር ምን አደረገ? (63:10) (ሐ) አይሁዶች ያስታወሷቸው ነገሮች ምንድን ናቸው? እነዚህ ነገሮች የተፈጸሙት መቼ ነው? (63:11-14)። (መ) ኢሳይያስ እግዚአብሔርን የጠየቀው ምንድን ነው? (63:15)። (ሠ) ለኢሳይያስ የጸሎት ልብ መሰጠትን የሰጠው የእግዚአብሔር ባሕርይ ምንድን ነው? (63:16)። (ረ) ሕዝቡ ራሳቸውን ያገኙበት ሁኔታ እንዴት ያለ ነበር? (63:17-19)። (ሰ) ኢሳይያስ እግዚአብሔር እንዲገልጽ የሚፈልገውን ኃይል የገለጸው እንዴት

ነው? ይህ እግዚአብሔር ኃይሉን በሲና ተራራ ከገለጸበት ሁኔታ ጋር የሚመሳሰለው እንዴት ነው? (64:1-4)። (ሸ) ኢሳይያስ ስለ አይሁዶች መንፈሳዊ ሁኔታ የተረዳው እውነት ምን ነበር? (64:5-7)። (ቀ) እግዚአብሔር ከሕዝቡ ጋር የሚያደርገው ግንኙነት ለኢሳይያስ ድፍረት ሰጥቶታል። ይህ ግንኙነት ምንድን ነው? (64:8)። (በ) ኢሳይያስ የይሁዳንና የኢየሩሳሌምን ሁኔታ የገለጸው እንዴት ነው?

የጸሎትን መልስ መጠበቅ ብዙውን ጊዜ ለእግዚአብሔር ሕዝብ ከባድ ነው። ላቀረቧቸው ጥያቄዎች ምላሽ ሳይገኝ ቀናት፣ ወራትና ዓመታት ሲያልፉ የእግዚአብሔር ሕዝብ እግዚአብሔርን ወይም ከእግዚአብሔር ጋር ያላቸውን ግንኙነት ይጠራጠራሉ። የአይሁዶች ቃል አቀባይ የሆነው ኢሳይያስ እግዚአብሔር ጸሎታቸውን መልሶ ሕዝቡን እንዲገነባና እንዲጠብቅ በጠየቀበት ወቅት አንዳንድ የተስፋ መቁረጥ ሁኔታዎችን አንጸባርቋል።

1. ኢሳይያስ እግዚአብሔር ለሕዝቡ ቀደም ሲል ያከናወናቸውን ተግባራት አስታወሰ (ኢሳ. 63:7-9 አንብብ)

እግዚአብሔር የማይሠራና ጸሎትን የማይመልስ በሚመስልበት ጊዜ አስተማማኝ መንፈሳዊ ሕይወት መምራት ከሚቻልባቸው መንገዶች አንዱ የእግዚአብሔርን የቀድሞ በረከቶች ማስታወስ ነው። ኢሳይያስም ያደረገው ይህንኑ ነበር። ቀደም ሲል እግዚአብሔር የፈጸማቸውን መልካም ተግባራት በይፋ መግለጽ ጀመረ። «የእግዚአብሔርን ቸርነትና የእግዚአብሔርን ምስጋና፣ እንደ ምሕረቱና እንደ ቸርነቱም ብዛት ለእስራኤል ቤት የሰጠውን ትልቅ በጎነት አሳስባለሁ።» እግዚአብሔር ቀደም ሲል ያከናወናቸውን ብዙ ምሕረቶች ባናስታውስም አረፍ ብሎ እነዚህን ነገሮች ማሰላስሉ ጠቃሚ ነው። በተለይም ጽልመታም የችግር ጊዜያት ሲከብቡን ያለፈውን በረከት ሳናስታውስ ለአሁኑና ለወደፊቱ በረከቶች ልበሙሉነት ሊኖረን አይችልም።

7ኛ ጥያቄ፡- ያለፈውን ሕይወትህን መለስ ብለህ አስብ። እግዚአብሔር ያደረገልህን ቢያንስ ሃያ ነገሮች ዘርዘርና ለእነዚህ በረከቶች እግዚአብሔርን አመስግን።

እንደ ኢሳይያስ የእግዚአብሔርን በረከት መቁጠሩ ጠቃሚ ነው። እግዚአብሔር ብዙ በረከቶችን እንደ ሰጣቸው ገልጾአል። እነዚህ ሁሉ በረከቶች የመጡት እስራኤል መልካምና ታላቅ አገር በመሆኗ ሳይሆን እግዚአብሔር የምሕረትና የብዙ ቸርነት አምላክ በመሆኑ ምክንያት እንደሆነ ገልጾአል። ጥሩ ሰዎች ሆነን በመገኘታችን የምንቀበለው አንድም በረከት የለም። በረከቶች ሁሉ የሚመጡት እግዚአብሔር የቸርነት አምላክ በመሆኑና ለማይረባቸው ሰዎች እንዲህ ስለሚሰጣቸው ነው።

ኢሳይያስ እግዚአብሔር እስራኤልን ከግብፅ ምድር ያወጣበትን ሁኔታ በማስታወስ አንዳንድ በረከቶችን ዘርዘሯል። ከእነዚህ በረከቶች አብዛኞቹ በእግዚአብሔርና ለሕዝቡ ባለው ምሕረት ላይ ያተኮሩ ናቸው።

ሀ. እግዚአብሔር ከግብፅ ስላወጣቸው የሕዝበ እስራኤል አዳኝ ነበር። እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ከዓለም ሕዝቦች ሁሉ ለይቶ የመረጣቸው ከሌሎች ተሸለው በመገኘታቸው ሳይሆን በምሕረቱ ነው። እነዚህን ሁሉ በረከቶች ከሰጣቸውና እንደ ልጆቹ ከመረጣቸው በኋላ ለእርሱ ታማኞች ሆነው መገኘት እንደሚገባቸው በመግለጽ ኢሳይያስ የእግዚአብሔርን ውስጣዊ አሳቦች ያንጸባርቃል። የሚያሳዝነው በሙሴ ዘመንም ሆነ በኢሳይያስ ዘመን ይህ ሊፈጸም አልቻለም።

ለ. እግዚአብሔር ኀዘናቸውን ተካፍሎአል። ከችግራቸው ሳይርቅ እንደ እነርሱው ሁሉ ተጨንቆአል። ሕዝቡ በባርነት መጀመሪያ ወደ ግብፅ በኋላም ወደ ተለያዩ አገሮች ሲሄዱ እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር ተሠቃይቷል። በመልአኩ (ማለትም የግብጻውያንን በኩሮች በገደለው መልአክ) አማካኝነት ነፃ አወጣቸው። ያ መልአክ አይሁዶች በምድረ በዳ በሚቅበዘበዙባቸው ጊዜያትም አብሯቸው ነበር (ዘጸ. 23:20-23፤ 33:14-15)።

ሐ. እግዚአብሔር ተሸከማቸው። በዚህ ክፍል የተላለፈው መልአክት የደከመ ልጁን አባት ተሸከሞ የሚሄድበት ዓይነት ነው። በመሆኑም በምድረ በዳው ውስጥ በሚቅበዘበዙበት ጊዜ እግዚአብሔር አይሁዶችን ወደ ተስፋይቱ ምድር እስካደረሳቸው ድረስ ተሸከሞአቸዋል (ዘዳግ. 32:10-11)።

2. ከእግዚአብሔር በረከቶች ባሻገር አይሁዶች ዐመፁ (ኢሳ. 63:10)

እግዚአብሔር በመካከላቸው በመገኘት በረከቱን ያፈሰሰላቸው ሰዎች ሁልጊዜም ለእግዚአብሔር ታማኞች ይሆናሉ ብለህ ታስብ ይሆናል። ይህ ግን እውነት አይደለም። ለሰዎች እግዚአብሔር ያደረገላቸውን ነገር ዘንግቶ የራሳቸውን መንገድ መከተል ቀላል ነው። ሕዝበእስራኤል በምድረበዳ በነበሩ ጊዜ (እና ባብዛኛው ታሪካቸው) በእግዚአብሔር ላይ ዓምፀዋል። ኢሳይያስ ይህንን ዓመጽ «ቅዱስ መንፈሱን አስመረሩ» ሲል ገልጾታል። ይህም እግዚአብሔር ራሱ በኃጢአታቸው እንዳዘነ የሚያመለክት ነው።

የዓመፃቸው ውጤት ምን እንደነበረ ግልጽ ነው። እንደ አባት ሲንከባከባቸው የነበረው እግዚአብሔር ጠላታቸው ሆነ። የተለያዩ አገሮች ይሁዳንና እስራኤልን እንዲወጉ በመፍቀድ እግዚአብሔር ራሱ በተዘዋዋሪ መንገድ ተዋጋቸው። ይህ የትኛውን የእስራኤልን ታሪክ

እንደሚያመለክት ለመለየት አዳጋች ነው። ይህ የመሳፍንትን ዘመን የሚያመለክት ሊሆን ይችላል። ወይም ደግሞ ኢሳይያስ የእስራኤልን ታሪክ ሁሉ እያስታወሰና በጦርነት ላይ የነበሩባቸውን ጊዜያት እያሰበ ይሆናል። ይህም በቅርቡ አሦር ሰሜናዊውን የእስራኤልን መንግሥት የማረከችበትንና መጭውን የይሁዳን በባቢሎናውያን መወሰድ እንዲያጤን አድርጎ ይሆናል።

3. ኢሳይያስ እግዚአብሔር የቀድሞውን በረከት እንዲያስብ ተመኘ (ኢሳ. 63:11-14)

ኢሳይያስ 63:11ን በሁለት መንገዶች መተርጎም ይቻላል። የመጀመሪያው «ሕዝቡ የቀደመውን ዘመን አለበ» የሚለው ሲሆን፤ ሁለተኛው «እግዚአብሔር የቀደመውን ዘመን አለበ» የሚል ነው። በዚህ ዓውድ ኢሳይያስ እግዚአብሔር ቀደም ሲል አይሁዶችን እንዴት ያፈቅርና ይባርክ እንደ ነበር እንዲያስብ የሚጠይቅ ይመስላል። ይሁንና፤ አንዳንድ ምሑራን ኢሳይያስ የእግዚአብሔርን ሕዝብ ንስሐ መግባት እንደሚያመለክት ያስረዳሉ። በብሉይ ኪዳን ማሰብ ብዙውን ጊዜ ንስሐ ገብቶ ወደ ቀድሞው ደረጃ መመለስን በሚያሳይ ዓውድ አገልግሏል። ስለሆነም አይሁዶች ንስሐ ከገቡ እግዚአብሔር በረከቱን እንደሚመልስላቸው ግልጽ ነበር።

ኢሳይያስ እግዚአብሔር የሚያስደንቅ ፍቅሩን በማሳየት ሕዝቡን ከምርኮ ያወጣበትን የግብጽ ታሪክ እንዲያስታውስ የፈለገ ይመስላል። ኢሳይያስ እግዚአብሔር በሙሴ መሪነት ለሕዝቡ ያደረገውን ዓይነት እንክብካቤ በእርሱ ዘመንና ከምርኮው በኋላ በሚመጡት ዘመናት እንዲያሳይ ናፍቆአል። እግዚአብሔር መንጋውን በሙሴ በኩል እንደሚያሰማራ እረኛ ተገልጾአል። የእግዚአብሔር መገኘትና ኃይሉን መግለጽ መንፈስ ቅዱስ በመካከላቸው እንዳለ የሚያሳይ ሆኖ ተመልክቷል። «ቅዱስ መንፈሱንም በመካከላቸው ያኖረ ወዴት ነው?» ኢሳይያስ እግዚአብሔር ለሕዝቡ ያደረጋቸውን የተለያዩ ነገሮች አስታውሷል። ቀላይ የቀይ ባሕርን ወይም የዮርዳኖስን መከፈል የሚያሳይ ነው። ኢሳይያስ በእግዚአብሔር ችርነት በምድረ በዳ ያሳለፉትን ምቹ ሕይወት ለጥ ካለ ሜዳ፤ ለእስራኤላውያን ያደረገላቸውን እንክብካቤ በቂ ምግብና ጥበቃ ከተደረገላቸው ከብቶች ጋር አነጻጽሯል። «ዕረፍት» አይሁዶች ወደ ተስፋይቱ ምድር ገብተው ከጠላቶቻቸው እንደሚያርፉ የሚያሳይ ይመስላል። የእግዚአብሔር ስም በዓለም ሁሉ የታወቀው ከግብጽ ወጥተው በምድረ በዳ በተጓዙበት ወቅት ነበር። ኢሳይያስ እግዚአብሔር አሁንም እንደገና ሕዝቡን በመምራት ኃይሉንና ስሙን በአሕዛብ መካከል እንዲያሳይ ፈለገ። ሕዝቡ እርሱ ከፈለገው ምን ያህል ቢርቁም አሁንም ሕዝቡ መሆናቸውን ለእግዚአብሔር ገልጾአል። ለሕዝቡና ለስሙ ሲል

እግዚአብሔር ውብ ባሕርዩን እንዲገልጥና እንደገና ሕዝቡን ለማዳን እንዲሠራ ኢሳይያስ ጠይቆአል።

8ኛ ጥያቄ፡- ሀ) የእግዚአብሔር ሕዝብ እርሱን ታዘው ሲኖሩና እርሱም በእነርሱ አማካኝነት ሲሠራ ስሙ የሚገኘው እንዴት ነው? ለ) ሕዝቡ በዓመፀኝነት እየተመላለሱ በእግዚአብሔር ሲቀጡ ስሙ የሚጎድፈው እንዴት ነው? ሐ) እነዚህ ሁለት ሁኔታዎች ሲከሰቱ ያየህባቸውን አጋጣሚዎች ዘርዘር።

4. ኢሳይያስ እግዚአብሔር እንደገና ሕዝቡን ለማዳን እንዲሠራ ተማጸነው (ኢሳ. 63:15-19 አንብብ)

ኢሳይያስ ከምኞት ተመልሶ እግዚአብሔርን በቀጥታ መለመን ጀመረ። እግዚአብሔር በረከቱን ለሕዝቡ እንዲመልስ ጠየቀ። በምዕራፍ 6፥ ኢሳይያስ ቅዱሱን አምላክ ከፍ ባለ ዙፋን ላይ ተመልክቶ ነበር። አሁን እግዚአብሔር ከዚያ ከፍ ካለ ዙፋን አሽቆልቁሎ እንዲመለከትና ለሕዝቡ ያለውን ቅንፃትና ፍቅር ገቢራዊ እንዲያደርግ ለመነው። «የልብህ ናፍቆትና ርኅራኄህ ተከለክለ።» እግዚአብሔር እንደገና በታላቅ ኃይሉ እንዲሠራ ጠየቀ። እግዚአብሔር ከእስራኤል ጋር ምን ዓይነት ግንኙነት እንዳለውና ከአብርሃም የቀረበ አባታቸው እንደሆነ ገለጸ። አብርሃም ዘሮቹን ሊረሳ ይችል እንደሆነ እንጂ እግዚአብሔር መቼም ሕዝቡን አይረሳቸውም። እግዚአብሔር እስራኤልን በመምረጥ አባታቸው፥ እስራኤልን ከግብጽ በማውጣትም አዳኛቸው ሆኗል። ይህ የእግዚአብሔር ሕዝብ ተስፋ መሠረት ነበር። እግዚአብሔር ለእስራኤል የሚያደርገው እንክብካቤ በእነርሱ ፍጹምነት ላይ ከተመሠረተ ምንም ተስፋ እንደሌላቸው ኢሳይያስ አልዘነጋም። ኢሳይያስ እግዚአብሔር አንድ ቀን እንደገና ሕዝቡን ይጎበኝ ዘንድ ለመጸለይ መሠረቱ የእግዚአብሔር ርኅራኄ፥ ጸጋና ምሕረት እንደ ሆነ ያውቅ ነበር።

ኢሳይያስ፡ «ከመንገድህ ለምን አሳትኸን? እንዳንፈራህም ልባችንን ለምን አጸናህብን?» ሲል ምን ለማለት እንደፈለገ ግልጽ አይደለም። የኃጢአታቸውና ዛሬም እኛ የምንፈጽመው ኃጢአት ዋነኛው ምንጭ እግዚአብሔር ነውን? ይህ ከሆነ፥ እግዚአብሔር እንዴት በኃላፊነት ይፈርድብናል? ይህንን ምንባብ ከሌሎች የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች አንጻር መረዳት አለብን። መጽሐፍ ቅዱስ ለኃጢአታችን እግዚአብሔር ቀጥተኛ ምክንያት እንዳልሆነ ይናገራል (ያዕ. 1:13-15 አንብብ።) ይልቁንም ኢሳይያስ እግዚአብሔር እስራኤል የጀመረችውን የኃጢአት ሂደት እንዲያስቆም እየጠየቀ ነበር። ሕዝቡ ሆን ብለው በእርሱ ላይ ሲያምፁ ንስሐ ገብተው እንዲመለሱ እግዚአብሔር ያስጠነቅቃቸዋል። በኃጢአታቸው ሲቀጥሉ በልባቸው ውስጥ የሆነ ነገር መከሰት

ይጀምራል። ልባቸው መደደር ይጀምራል። ዓመፃቸው እየቀጠለ የሚሄድ ከሆነ እግዚአብሔር በምድር ላይ የሚያካሂደው ፍርድ አካል አድርጎ የልባቸው ድንጻኔ በዚያው እንዲቀጥል ይፈቅዳል። አንዳንድ ጊዜ በፍርድ ሂደቱን በማበረታታት ልባቸው ይበልጥ እንዲደንድን ያደርጋል (ዘጸ. 4:21፤ 7:3፤ 13-14፤ 22፤ 8:15፤ 19፤ 32፤ 9:12፤ 10:1)። አይሁዶች ከታላቅ ፍርድ ባሻገር ራሳቸውን አዋርደው ንስሐ በመግባት ወደ እግዚአብሔር ያልተመለሱት በዚህ ምክንያት ነው። እግዚአብሔር ልዩ እገዛ እስካላደረገ ድረስ ንስሐ ሳይገቡ መኖር የኋላ ኋላ ንስሐ ገብተው የሚመለሱበትን መንገድ ይዘጋል። ኢሳይያስ እግዚአብሔር የለመነው የሕዝቡን ልብ ከማደንደን እንዲታቀብና ንስሐ ገብተው ከዓመፅ ጎዳና እንዲመለሱ ነበር።

ኢሳይያስ የእስራኤልን ታሪክ በመመልከት፡ «የተቀደሰው ሕዝብህ መቅደስህን ጥቂት ጊዜ ወረሱት» ብሏል። ነገር ግን ባቢሎናውያን ሲመጡ መቅደሱ ይፈራርስ ነበር። ልጅነታቸው ባይፋቅም እግዚአብሔር የይሁዳን ሕዝብ ከውድመት አላዳናቸውም። ይልቁንም በሕዝቡ መካከል የተመለከበት ምድራዊ ዙፋኑ የሆነው ቤተ መቅደስ እንዲፈርስ ፈቅዶአል። ባቢሎናውያንና ሌሎች የአሕዛብ አገሮች በአይሁዶች ላይ ገዙ።

ኢሳይያስ አምስት ነገሮች እንዲመለሱላቸው ጸልዮአል። ይኸውም እንደገና እንደ እግዚአብሔር ምርጥ ሕዝብ እንዲታዩ፤ እግዚአብሔር እንደገና በመካከላቸው እንዲኖር፤ እንደገና የእግዚአብሔር ቤተሰብ እንዲሆኑ፤ በእግዚአብሔር ንጉሣዊ አገዛዝ ሥር እንዲሆኑና በቅርብ ግንኙነት የእግዚአብሔርን ስም እንዲካፈል ነው።

9ኛ ጥያቄ፡- ሀ) አይሁዶች በዓመፅና ግልጽ ኃጢአት ሲወድቁ እግዚአብሔር ስላስከተለባቸው የፍርድ ሁኔታ ምን እንማራለን? ለ) ይህ ዛሬ ለቤተክርስቲያን ማስጠንቀቂያ የሚሆነው እንዴት ነው?

5. እግዚአብሔር በሲና ተራራ እንዳደረገው ራሱን እንዲገልጥ ጠየቀ (ኢሳ. 64:1-5 አንብብ)

አይሁዶች ከግብጽ የወጡበትን ሁኔታ ማስቡ አሠርቱን ትእዛዛት በሰጠበት ወቅት በሲና ተራራ የተገለጸውን የእግዚአብሔርን ኃይል እንዲጠማ አደረገው። ኢሳይያስ እንደዚያ ዓይነት ኃይል በሕዝቡ ላይ እንደገና እንዲገለጥ ናፈቀ። «ሰማዮችን ቀድደህ ምን ነው ብትወርድ!» ሲል እግዚአብሔርን ጠየቀ። ኢሳይያስ እግዚአብሔር በዙፋኑ ላይ እንደ ተቀመጠ አድርጎ ሥሎታል። እግዚአብሔር ከዙፋኑ ተነሥቶ ሰማይንና ምድርን የሚለየውን መጋረጃ ቀድሶ በመውረድ ኃይሉን እንዲገልጥ ፈለገ። እግዚአብሔር ኃይሉን በአይሁዶች ጠላቶች ላይ እንዲገልጽ ለመነ። እሳት ጭራሮውን እንደሚያቃጥል እግዚአብሔር

በጠላቶቹ ላይ ፍርዱን እንዲያፋጥን ጠየቀ። ይህም በራሱ እግዚአብሔር ብቻውን አምላክ እንደሆነና በተምአራዊ መንገድ በሕዝቡ ፈንታ እንደሚሠራ ያሳያል። ኢሳይያስ እግዚአብሔር ለእርሱ የታመኑትንና የሚጠባበቁትን እንደሚሸልም ያሳይ ዘንድ ፈለገ። ኢሳይያስ «መጠባበቅ»ን የተጠቀመው አንድ ሰው ካለበት ሁኔታ ባሻገር እግዚአብሔርን በትዕግሥት፣ በልበ መሉኑነትና በእምነት የሚፈልግበት መንገድ አድርጎ ነው። በተጨማሪም ጣዖታት ከንቱዎች መሆናቸውንና ለአምላኪዎቻቸው ምንም ነገር እንደማያደርጉ ለሰዎች ሁሉ ለመግለጽ ፈልጓል።

6. ኢሳይያስ የእግዚአብሔርን ሕዝብ ኃጢአት ያውቅ ነበር

(ኢሳ. 64:5-7 አንብብ)

እግዚአብሔር ጻድቃን የሆኑትን እንደሚሸልም በማለቱ ኢሳይያስ ቅዱሱ አምላክ በሚመለከትበት ጊዜ ሕዝቡ በምን ዓይነት ሁኔታ ላይ እንደሚገኝ ለማጤን ቻለ። በዚህም ጊዜ በታማኝነት መታዘዙ የእግዚአብሔር ሕዝብ የአኗኗር መገለጫ እንዳልሆነ ተገነዘበ። ይህ የአይሁዶችም ሆነ የቤተ ክርስቲያን ጤናማ አኗኗር አልሆነም። ይልቁንም በእግዚአብሔር ሕግጋት ላይ ማመፃቸውን ቀጠሉ። ከዕብራይስጡ አገላለጽ መረዳት እንደሚቻለው አይሁዶች ሥራቸው እግዚአብሔርን እንደሚያስቆጣው ቢገነዘቡም በኃጢአታቸው ገፍተውበታል። ይህ በእግዚአብሔር ላይ ሆን ተብሎ የተፈጸመ ዓመፅ ነበር። የእግዚአብሔር ሕዝብ እግዚአብሔር ወደሚገኝበት ቤተ መቅደስ እንዳይገቡና በሚሄዱበት ስፍራ ሁሉ «ርኩስ ነኝ» ብለው እንዲናገሩ እንደታዘዙት ለምጻዎች ረከሱ (ዘሌ. 5:2፤ 13:45)። የአይሁዶቹ የጽድቅ ሥራዎች ሳይቀር ግብዝነትና የተሳሳተ አሳብ የተቀላቀለባቸው በመሆናቸው ርኩሳን ነበሩ። እነዚህ የጽድቅ ሥራዎች የተባሉት ቤት በወር አበባዋ ጊዜ ተጠቅማ በምትጥለው «የመርገም ጨርቅ» ተመስለዋል። ኢሳይያስ ሕዝቡ እግዚአብሔርን ለመፈለግና ለመጥራት እንደማይሻ ተገንዝቦአል። ይኸው አሳብ ስለ ሰዎች ሁሉ ኃጢአተኝነት ተገልጾአል (ሮሜ 3:9-20)። ከያዕቆብ ልጆች አንዳቸውም እግዚአብሔር እስካልባረከው ድረስ ስፍራውን እንደማይለቅ ገልጾ የታገለውን የአባታቸውን አመለካከት አልያዙም (ዘፍጥ. 32:22-29)። ከእግዚአብሔር ጋር ላላቸው ግንኙነት ግድ አልነበራቸውም።

10ኛ ጥያቄ፡- ይህ የራስን ቅድስናና ንጹሕ አሳብ ይዞ የመዝለቅ ችግር በሕይወትህና በቤተ ክርስቲያን ሲከሰት የተመለከትኸው እንዴት ነው?

ከዚህ አመለካከትና እግዚአብሔርም ካመጣባቸው ፍርድ የተነሣ ሕዝቡ ሥሩ እንደ ተቆረጠበትና ቅጠሎቹ እንደ ጠወለጉበት ዛፍ ሆኑ።

በመሞት ሂደት ላይ ስለነበረ ጠላቶቻቸው በቀላሉ እንደ ነፋስ ሊያበኛቸው ይችሉ ነበር። ኃጢአታቸው እንደ ካንሰር በሽታ እያሠቃያቸው በመንፈሳዊ፣ ሥነ ምግባራዊና ብሔራዊ ሕይወታቸው ወደ ሞት ይነዳቸው ጀመር።

11ኛ ጥያቄ፡- ንስሐ ያልገባንበት ኃጢአት በኢሳይያስ ዘመን እንደ ነበሩት አይሁዶች የሚያደርገን እንዴት ነው?

7. ኢሳይያስ እግዚአብሔር ለሕዝቡ ምሕረትን እንዲያደርግ የመጨረሻ ልመና አቀረበ (ኢሳ. 64:8-12 አንብብ)

ለይሁዳ ሕዝብ ሁኔታው ተስፋ አስቆራጭ ቢመስልም አሁንም ተስፋቸው እግዚአብሔር ነበር። ሕዝቡ ምንም ያህል ከፋት ቢያደርግም እግዚአብሔር ከእስራኤል ጋር ታሪካዊ ግንኙነት ነበረው። በአብርሃም በኩል የተለዩ ሕዝብ በማድረግ የወለዱት ራሱ እግዚአብሔር ነበር። ስለሆነም እግዚአብሔር የአይሁዶች አባት ነው። እንደ አፍቃሪ አባት እግዚአብሔር ከአይሁዶች ጋር ሊፋቅ የማይችል ታሪካዊ ግንኙነት አለው። እንዲሁም ደግሞ የይሁዳን ሕዝብ የፈጠረውና የቀረጸው ሉዓላዊ ሠሪያቸው ነበር። ይሁዳ ሸክላና የእግዚአብሔር የእጅ ሥራ በመሆኑ፣ ሙሉ ለሙሉ በእግዚአብሔር ሉዓላዊ ፈቃድ ውስጥ የሚኖር ነው። እግዚአብሔር ሸክላው ለእርሱ ክብርን እንዲያመጣ አድርጎ እንደገና የመቅረጽና የማስተካከል መብትና ችሎታ ነበረው። እግዚአብሔር በይሁዳ ሕዝብ ላይ መሥራቱን ስላላቆመ አንድ ቀን ለክብሩ የሚሆኑ ውብ የሸክላ ዕቃዎች ይሆናሉ።

12ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እግዚአብሔር አባታችን የሆነው በምን መንገድ ነው? ምንም ተስፋ በማናይበት ጊዜ ይህ ልብ ሙሉነትን የሚሰጠን እንዴት ነው? ለ) እግዚአብሔር ሠሪያችን፣ እኛ ደግሞ ጭቃ የሆንነው እንዴት ነው? ይህ እግዚአብሔር በእኛ ሕይወት ውስጥ ስላለው መብትና እኛን ለክብሩ ለመሥራት ስላለው ሉዓላዊ ቁጥጥር ምን ያስተምረናል? ሐ) እግዚአብሔር እንዴት እንደ ቀረጸህና በአንተ በኩል ስሙን እንዳስከበረ ከሕይወትህ አንድ ምሳሌ ስጥ።

ኢሳይያስ እግዚአብሔር ከአይሁዶች ጋር ያለውን የቅርብ ግንኙነት ካስገነዘበ በኋላ የሕዝቡን ኃጢአት ይቅር ብሎ በረከታቸውን እንዲመልስላቸው ይማጽናል። ኢሳይያስ መጭውን የኢየሩሳሌም ከተማና የቤተ መቅደሱን መፈራረስ አስመልክቶ ባቀረበው መልእክት ኢየሩሳሌም ውድማ፣ ሕዝቡም ምድረ በዳ እንደሆኑ ገልጾአል። የተለያዩ የይሁዳ ከተሞች ብቻ ሳይሆኑ በአንድ ወቅት እግዚአብሔር ይመለከበት የነበረው ቤተ መቅደስም ውድሞ ነበር። እግዚአብሔር ለአይሁዶች መኖሪያ አድርጎ የሰጣት ኢየሩሳሌም ከሌሎች የዓለም ከተሞች ሁሉ የተለየች በመሆኗ በአገሪቱ የሚገኙ ከተሞች ሁሉ

13ኛ ጥያቄ፦ ሀ) ከዚህ ክፍል እግዚአብሔር ጸሎትን ስለመመለሱ ምን እንማራለን? ለ) እግዚአብሔር ዝም ያለ በሚመስልበትና የልባችን ጩኸት እኛ እንደምንፈልገው የማይመለስ በሚመስልበት ጊዜ እንኳ ተስፋችን ማን ነው?

ኢሳይያስ 65

14ኛ ጥያቄ፡- ሀ) አንዱ ሌላውን ለመቀበል ባለመፍቀዱ ብቻ በሰዎች፣ በጎሳዎችና በቤተ ክርስቲያን ዲኖሚኔሽኖች (የእምነት ክፍሎች) መካከል ውጥረቶች የሚከሰቱባቸውን ሌሎች መንገዶች ዘርዝር። ለ) አንዱ ቡድን ሌላውን ይበልጠዋል የሚለው አስተሳሰብ ውጤት ምንድን ነው? ሐ) እግዚአብሔር የተለያዩ ጎሳዎችንና የቤተ ክርስቲያን ዲኖሚኔሽኖችን እንዴት የሚመለከት ይመስልሃል?

በታሪክ ሁሉ የእግዚአብሔር ሕዝብ ከእነርሱ የሚለዩትን ወገኖች እንዴት እንደሚያስተናግዱ ለመወሰን ሲገባ ምረቃል። አንዱ ጎሳ እርሱና የአባላቱ መንገድ ብቻ የተሻለ እንደሆነ ያስባል። ባሕላዊ ትዕቢት አንድነትንና እኩልነትን ይቀናቀናል። አንደኛው የቤተ ክርስቲያን ዲኖሚኔሽን ነገሮችን በትክክል አደርጋለሁ ብሎ ስለሚያስብ ሌሎቹን ሁሉ እንደ ስሕተተኞች ይቆጥራል። ትውልድም ካለፈው የተሻለ እንደሆነ ያስባል። እንዲህ ዓይነት ውጥረቶች በታሪክ ሁሉ የታወቁ ናቸው። በአይሁዶችና በአሕዛብም መካከል ተመሳሳይ ውጥረት ነበር። ኢየሱስ ክርስቶስ በምድር ላይ በነበረበት ዘመን ከፍተኛ የአሕዛብ ጥላቻ ስለ ነበራቸው አይሁዶች አሕዛብ የእግዚአብሔር ልጅ የሚሆኑበት መንገድ እንዳለ አያምኑም ነበር። በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ በአይሁዶችና በአሕዛብ መካከል ያለው ልዩነት እንደሚያከትም የሚናገረውን ትንቢት አላስተዋሉም።

15ኛ ጥያቄ፡- ኢሳይያስ 65ን አንብብ። ሀ) እግዚአብሔር ለማን እንደ ተገኘና ራሱን እንደ ገለጠ ተናገረ? ይህ ማንን የሚያመለክት ይመስልሃል? ለ) የሕዝብ እግዚአብሔር አመለካከት ከእነዚህ ሕዝቦች ተነጽጽሮ የተገለጸው እንዴት ነው? ሐ) የተዘረዘሩት የእግዚአብሔር ሕዝብ ኃጢአቶች ምን ምንድን ናቸው? መ) እግዚአብሔር ለሕዝቡ የገባው ቃል ምንድን ነው? (ቁ. 6-7)። ሠ) እግዚአብሔር ለሕዝቡ ቅሬታዎች የገባው ቃል ምንድን ነው? ረ) ንስሐ ለማይገቡት እግዚአብሔር ምን ዓይነት ፍርድ እንደሚያመጣ ተናገረ? ሰ) አጽናፈ ዓለሙን፣ ምድርንና ሕዝቡን በተመለከተ እግዚአብሔር ስለ መፈረሻው ዘመን ምን ተናገረ? (ቁ. 17-25)።

1. እግዚአብሔር ለአሕዛብ ይገኝላቸዋል (ኢሳ. 65:1 አንብብ)

አይሁዶች አሕዛብን በመጥላታቸው የእግዚአብሔርን በረከት የመቀበል ተስፋ እንደሌላቸው አድርገው ያስቡ ነበር። እግዚአብሔር ግን የዓለም ሕዝብ ሁሉ እንጂ የአንድ ጎሳ ወይም ዲኖሚኔሽን አምላክ ብቻ አይደለም። እርሱ በምድር ያሉ ሕዝቦች ሁሉ አምላክ ነው። ዕቅዱም ለሰው ልጆች ሁሉ እንጂ ለአይሁድ ብቻ አይደለም። የሚገርመው እግዚአብሔር ለእርሱ የሚቀርቡ ሰዎች አይጠቅሙም ያሏቸውን ወገኖች በቀላሉ የሚደርስ ይመስላል። ይህንን ክርስቶስ ሕይወት ልንመለከት እንችላለን። የኃጢአተኞች ወዳጅ ነበር። ብዙ ጊዜውን ያሳለፈው ከሴተኛ አዳሪዎች፣ ከለምጻዎችና የራሳቸውን ሕዝብ እንደካዱ ተቆጥረው ከተጠሉት ቀራጮች፣ ወዘተ... ጋር ነበር። በቀላሉ ይዛመዳቸዋል ብለን ከምናስባቸው ሀብታሞችና ሃይማኖታዊ መሪዎች ጋር ተሟግቷል። ኃጢአተኞች መልእክቱን ሰምተው ለመቀበል ሲታደሙ የሃይማኖት መሪዎች ግን ይህንኑ ከማድረግ ተቆጥበዋል። ቤተ ክርስቲያንም ብዙውን ጊዜ እንደ አይሁዶቹ

እግዚአብሔር ኅብረተሰቡ ለሚያገልግላቸው ወገኖች ቅርብ እንደሆነና መልካም ወይም ትክክል ነን ብለው ከሚያስቡት እንደሚርቅ አልተገነዘቡትም።

እግዚአብሔር ለኢሳይያስ «ላልጠየቁኝ ተገለጥሁ፤ ላልፈለጉኝም ተገኘሁ» በማለት ይህንኑ አስደናቂ እውነት አስተምሮታል። እግዚአብሔር ይህንን የተናገረው ወደ ቤተ መቅደሱ ሳይመጡ ጣዖታትን ያመልኩ ስለነበሩት አሕዛብ ነበር። በዚህ ክፍል «ሕዝብ» የሚለው አንድን ወገን ብቻ ሳይሆን አሕዛብን በሙሉ የሚያመለክት ነው። እነዚህ አሕዛብ እግዚአብሔርን ለመፈለግና ለደኅንነት ስሙን ለመጥራት የወሰዱት እርምጃ አልነበረም። ይልቁንም እግዚአብሔር ወደ እነርሱ ሄዶ ራሱን ገለጠላቸው። ኢሳይያስ እንደ ተናገረ፡ «እነሆኝ፤ እነሆኝ» አላቸው። እግዚአብሔር ለአሕዛብ ያቀረበውን አጣዳፊ ጥሪ ቃሉ ሁለት ጊዜ ከመጠቀሱ እውነት መረዳት ይቻላል።

16ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እግዚአብሔር ባልተጠበቀ መንገድ በመሥራት ኅብረተሰቡ እንደማያስፈልግ ሰው አድርጎ ይመለከት የነበረውን ግለሰብ የተገናኘበትን አጋጣሚ ግለጽ። ለ) ከሁሉም በፊት እግዚአብሔርን ሊፈልጉ የሚገባቸው ወገኖች ንስሐ ለመግባትና ወደ እግዚአብሔር ለመመለስ የተቸገሩበትን ሁኔታ ግለጽ። ሐ) ይህ እነርሱም እንደኛው በመሆናቸው ወንጌሉን በቀላሉ ሊቀበሉ ይችላሉ በሚል አመለካከት ላይ ስለማተኮርና በዓለም እይታ ማራኪዎች ላልሆኑት ወገኖች የኢየሱስ ክርስቶስን ማዳን ስለማካፈል ለቤተ ክርስቲያን የሚያስተላልፈው መልእክት ምንድን ነው?

ይህ እውነት ስለ እግዚአብሔር አሠራር ስለሚኖረን ግምት እንድንጠነቀቅ በቂ ትምህርት ሊሰጠን ይገባል። እግዚአብሔር ሉዓላዊ አምላክ በመሆኑ ከሚመርጣቸው ወገኖች ጋር ይሠራል። እግዚአብሔር የተማሩትን ወይም ሀብታሞችን ይፈልጋል ብለን ስለምናስብ ብዙውን ጊዜ እንደዚህ ላሉት ግለሰቦች እንመስክራለን። ወይም ደግሞ የእኛ ዓይነት አስተሳሰብ ላላቸው ወይም የእኛን ባሕላዊ ትውፊት ለሚከተሉት ሰዎች እግዚአብሔር ቅድሚያ የሚሰጥ ይመስለናል። እግዚአብሔር ግን በዚህ መርህ የሚመራ አምላክ አይደለም። ሲሆን ሲሆን የእግዚአብሔር መንፈስ የሚሠራው እኛ በናቅናቸው ሰዎች አማካኝነት ነው። ይህንንም የሚያደርግ የሰውን ትዕቢት ለመቅረፍ ሲል ነው። የእግዚአብሔር የደኅንነት ጥሪ የሚመጣው ጥሩ ወይም ልዩ ሰዎች በመሆናችን አይደለም። ማዳኑ የሚመጣው ከፈቃዱና ከምሕረቱ ነው።

2. እግዚአብሔርን ሊያገኙት የሚገባቸው አይሁዶች ወደ እርሱ አልቀረቡም (ኢሳ. 65:2-5 አንብብ)

እግዚአብሔር በቅድሚያ ወደ እርሱ ሊመለሱ ከሚገባቸው አይሁዶች ጋር ግንኙነት ለመመሥረት ያልፈለገበት ወቅት አልነበረም።

እግዚአብሔር አሕዛብን የመረጠው በአይሁዶች ምትክ አልነበረም። «ቀኑን ሁሉ እጆቼን ዘረጋሁ» ሲል ራሱ ተናግሯል። እርሱን አምነው ትእዛዛቱን ቢጠብቁ የእግዚአብሔር በረከት ቀርቦላቸው ነበር። ችግሩ የእግዚአብሔር አለመፈለግ ሳይሆን የእግዚአብሔር በረከት ይገባናል የሚሉት አይሁዶች አመለካከት ነው። ለወንጌል ትልቁ ችግር ኩራት ነው። ሰዎች ራሳቸውን ትልቅ አድርገው በመቁጠር ራሳቸውን ለድሆች፣ ላልተማሩት፣ ለለማኞች ማዋረድ እንደማይገባቸው በሚያስቡበት ጊዜ እግዚአብሔር በምሕረቱ እንዲያድናቸው ለመጠየቅ ይቸገራሉ። ራስን ዝቅ ሳያደርጉ መዳን አይገኝም።

ኢሳይያስ ከአሕዛብ በተቃራኒ አይሁዶች ለምን እግዚአብሔርን እንዳላገኙ ምክንያቶችን ዘርዝሯል።

ሀ. ዓመፁ። እግዚአብሔርን ለመስማትና በቃሉ ሕይወታቸውን ለመለወጥ አልፈለጉም። ኩራታቸው እንዳይለወጡ፣ ራሳቸውን እንዳያዋርዱ፣ ኃጢአታቸውን እንዳይቀበሉ፣ መንገዳቸውን እንዳይቀይሩና እግዚአብሔርን እንዳይፈልጉ አደረጋቸው።

ለ. አይሁዶች ከእግዚአብሔር ቃል ጋር የማይስማማ መንገድ መረጡ። «መልካም ባልሆነው መንገድ አሳባቸውን እየተከተሉ ወደሚሄዱ ወደ ዓመፀኛ ሕዝብ...» በእግዚአብሔር ዓይኖች ፊት መልካም ያልሆነውን መንገድ መረጡ። መልካም ነገር የተወሰነው በእግዚአብሔር እንጂ በሰዎች ፍላጎት አይደለም። አይሁዶች የሚፈልጓቸውን ነገሮች እያከናወኑ የራሳቸውን መንገድ ተከተሉ። ይህ እነርሱን ደስ እያሰኘ በእግዚአብሔር ዘንድ የተጠላውን አምልኮተ ጣዖት እንደሚያመለክት አይጠረጠርም። (ይህ በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ ያልተመሠረተና ዳሩ ግን ዛሬ ሰዎች ትክክል ነው ብለው የሚያስቧቸውን የአምልኮ መንገዶች አስመልክቶ ጠንካራ ማስጠንቀቂያ የሚሰጠን ነው።)

ሐ. ዘወትር አስቆጡት። አይሁዶች በእግዚአብሔር ላይ የሚያምፁት በይፋ እንጂ በስውር አልነበረም። በእግዚአብሔር ፊት ትክክለኛ መንገድ የትኛው እንደሆነ እያወቁ ሆን ብለው ያምፁ ነበር።

መ. አይሁዶች በአትክልት ውስጥ የሚሠጩ በጡብም ላይ የሚያጥኑ ነበሩ። እነዚህ ሁለቱም እግዚአብሔር ያልፈቀደውን አምልኮተ ጣዖት የሚያመለክቱ ናቸው። በኢትዮጵያ አንዳንድ ሰዎች መሥዋዕቶችን ከአንዳንድ ዛፎች ሥር እንደሚያደርጉ አይሁዶችም ለጣዖታት በአትክልት ውስጥና በመዝናኛ ቦታዎች ላይ ይሠው ነበር። ዕጣን ማጠን የሰማይ ንግሥት የተባለችውን ዓይነት ጣዖት ለማክበር የሚደረግ ሌላው የመሥዋዕት ዓይነት ነበር (ኤር. 44:17-19 አንብብ።)

ሠ. በመቃብርም መካከል የሚቀመጡ፥ በሰውርም ስፍራ የሚያድሩ። በይበልጥ ይህ ምትሃታዊ ልምምዶችን የሚያመለክት ይመስላል። አይሁዶች እንደ ንጉሥ ሳኦል ወደፊት ስለሚሆኑት ነገሮች ሙታንን ለማማከር በመቃብር ቤት የሚቀመጡ ይመስላል (1ኛ ሳሙ. 28:8-11)። ምናልባትም ይህ ክፍል የሚያመለክተው ስለ ሁሉም ዓይነት የጥንቆላ ሥራዎች ሊሆን ይችላል (ዘዳግ. 18:10-12)።

ረ. የእሪያ ሥጋም የሚበሉ ናቸው። የረከሰው መረቅ በዕቃቸው ውስጥ አለ። በብሉይ ኪዳን የእግዚአብሔር ሕዝብ ልዩ መሆናቸውን ከሚያሳዩባቸው መንገዶች አንዱ የሚመገቡት የምግብ ዓይነት ነበር። እግዚአብሔር እንስሳትን በሁለት መድቦ አይሁዶች የትኞቹን ሊበሉ እንደሚገባና እንደማይገባ ገልጾአል (ዘሌ. 11:7-8)። እሪያ ከርኩስ እንስሳት መካከል የሚመደብ በመሆኑ አይሁዶች ሥጋውን እንዳይበሉ ተከልክለዋል። ነገር ግን የአሕዛብን የሕይወት ዘይቤ በመከተል አይሁዶች የእሪያና ሌሎች የተከለከሉ እንስሳትን ሥጋ ይበሉ ጀመር። እነዚህን ትእዛዛት ለማክበር ባለመሻት ለእግዚአብሔርና ለቃሉ ያላቸውን ንቀት አሳዩ። ሕይወታቸውም የእግዚአብሔርን ቃል ሳይሆን ዓለማዊ አስተሳሰብን የተከተለ ነበር።

ሰ. «እኔ ከአንተ ይልቅ ቅዱስ ነኝ» የሚሉ ዕቡያን ነበሩ። ሕዝቡ እግዚአብሔር ባዘዛቸው መንገድ ባይመላለሱም በልባቸው ይተብቱ ነበር። «እኛ አይሁዶች መንፈሳውያን ነን። እናንተ አሕዛብ ርኩሳን ናችሁ። ወደ እኛ አትቅረቡ። እኛ ንጹሐን በመሆናችን እንደ እናንተ ካለው ርኩስ ጋር ልንዛመድ አንችልም» የሚል አስተሳሰብ ነበራቸው። ወይም ደግሞ ይህ ቅዱሳን ነን ቢሉም ርኩሳን ሆነው የተገኙትን አረማዊ የሃይማኖት መሪዎችን የሚጠቅስ ሊሆን ይችላል። ዛሬም በቤተ ክርስቲያን የማያምኑትን ሰዎች፥ «ኃጢአተኛ ስለሆንህ ወደኔ አትቅረብ! ትጠጣለህ! ታጩሳለህ። ትዘሙታለህ። ዝሙት አዳሪ ነሽ፥ የኅዳና ተዳዳሪ ነህ። ሙስሊም ነህ» በምንልበት ጊዜ ይህንኑ መንፈሳዊ ትዕቢት እያሳየን ነው ማለት ነው። የዚህ ዓይነቱ መንፈሳዊ ትዕቢት ክርስቶስን ማመን ለሚያስፈልጋቸው ሰዎች እንዳንመሰክር መከልከል ብቻ ሳይሆን የራሳችንን ኃጢአቶች ይጋርድብናል። ኢየሱስ እንዳለው፥ «በወንድምህ ዓይን ያለውን ጉድፍ ስለምን ታያለህ፤ በዓይንህ ግን ያለውን ምስሶ ስለምን አትመለከትም?» (ማቴ. 7:1-5)። አንዳንድ ምሑራን እነዚህ ትዕቢተኛ አይሁዶች፥ «ከእንግዲህ ከአንተ ጋር ግንኙነት ለማድረግ አንፈልግም። ልዩ የቃል ኪዳንህ ሕዝብህ ለመሆን አንሻም። ወግድልን!» ቢሉ ለእግዚአብሔር እየተናገሩ እንደሆነ ያስባሉ።

17ኛ ጥያቄ፡- ሀ) አማኞች ችላ የሚሏቸውን ኃጢአቶች ዘርዝር። ለ) መንፈሳዊ ትዕቢት እኛ ከሌሎች እንበልጣለን ወደሚለው አስተሳሰብ እንዴት እንደሚመራን ግለጽ። ሐ) መንፈሳዊ ትዕቢት ስለ እግዚአብሔር ጸጋና ምሕረት ብሎም ስለ እያንዳንዳችን ኃጢአተኝነት የሚያስረሳን እንዴት ነው?

3. የእግዚአብሔር ልጆች ነን እያሉ በኃጢአት ለሚመላለሱት የእግዚአብሔር ፍርድ (ኢሳ.65:5-7 አንብብ)

እግዚአብሔር እርሱን አመልካለሁ እያሉ ያንኑ አምልኮት የታዛዥነትና ራስን የማዋረድ ሕይወት ኖረው በማይገልጹት ሰዎች ደስ እንደማይሰኝ አመልክቷል። እነዚህን ወገኖች፤ «በአፍንጫዬ ዘንድ ጢስ ቀኑንም ሁሉ የምትነድድ እሳት ናቸው» ሲል ገልጾአቸዋል። አልነድ ብሎ የሚጨስ እሳት እየተጠቀሙ በደሳሳ ጎጆ ውስጥ ምግብ የማብሰሉ ጥረት ምን ያህል ከባድ እንደሆነ አስበው። ቤቱ ሁሉ በጭስ ታፍኖ እያለ በዚያ መቀመጡ ቀላል ነገር አይደለም። በተለይ ደግሞ በዓይኖችህና በአፍንጫህ ጭስ እየገባ መሥራቱ አዳጋች ነው። እግዚአብሔር የእርሱ ልጆች እንደሆኑና እንደሚከተሉት እየተናገሩ እንደ ቃሉ ለማይኖሩ ሰዎች የሚሰጠውን ምላሽ የገለጸው በዚህ ምሳሌ ነው።

መጭውን ፍርድ ለማረጋገጥ እግዚአብሔር ቃላዊ ብቻ ሳይሆን የተጻፈ መሆኑን ገልጾአል። ይህ የአይሁዶችን ኃጢአት የሚዘረዘሩትን ትንቢታዊ መጻሕፍት የሚያመለክት እንደሆነ ግልጽ ነው። በትዕግሥት የሚጠበቅበት ጊዜ ስላለፈ እግዚአብሔር በአይሁዶች ላይ ፍርዱን ያመጣል። ከኃጢአታቸው ንስሐ ለመግባት ባለመፈለጋቸው አይሁዶች በኃጢአት እሳት ለመጫወት ቢፈልጉም አሁን በብብታቸው ላይ ስላረፈ መቃጠላቸው የግድ ይሆናል። እግዚአብሔር ለጣዖታት በተራሮች ላይ መሠዋትን ለመሳሰሉት ለኃጢአቶቻቸውና ለአባቶቻቸው ኃጢአት ይፈርድባቸዋል። ታሪካዊ ኃጢአታቸው ሀ) የባቢሎንን ምርኮ፤ ለ) በአሕዛብ ቁጥጥር ሥር መዋልን እና ሐ) ከባቢሎንና ከሮም ምርኮ ሳቢያ በዓለም ሁሉ መበተንን ያስከትል ነበር። የእግዚአብሔር የፍርድ እጅ ትከብድባቸዋለች። «አስቀድመው የሠሩትን ሥራቸውን በብብታቸው እስፍራለሁ።»

4. የእግዚአብሔር ፍርድ በዓመፀኞችና በታዛዦች መካከል ይለያል (ኢሳ. 65:8-16)

የእግዚአብሔር ፍርድ ምንም እንኳን ጫን ያለ ቢሆንም ሁሉንም የሚያጠፋ አይሆንም። እግዚአብሔር ሁልጊዜም ቅዱስ ሕዝብ የሚመሠርትበትን ቅሬታ ያስቀራል። እግዚአብሔር ሕዝቡን ከወይን ዘለላ ጋር ያነጻጽራል። ብዙዎቹ ዘለላዎች መጥፎዎች በመሆናቸው መጣል ነበረባቸው። ነገር ግን በሌሎች ዘለላዎች ውስጥ ጥሩዎች ነበሩ።

ስለሆነም ሕዝቡ ጥሩውን ከመጥፎው ጋር ሳይወረውሩ በየወገኑ ይለያሉ። በተመሳሳይ ሁኔታ በመጥፎ ሕዝብ መካከል አንዳንድ መንፈሳውያን ሰዎች ነበሩ። እግዚአብሔር የሚከተሉትን የበረከት ተስፋዎች የሰጠው ለእነዚህ አይሁዳውያን ነበር።

ሀ. እግዚአብሔርን በሚታዘዙና በዓመፀኞች መካከል የተካሄደው የመጀመሪያው ንጽጽር (ኢሳ. 65:8-12 አንብብ)

1. እግዚአብሔር የሚታዘዙትን ይባርካቸዋል (ኢሳ. 65:8-10)

ሀ. እግዚአብሔር ሕዝቡ ነን የሚሉትን ሁሉ (ዘለላዎቹን) አያጠፋቸውም። ምንም እንኳ ከኃጢአታቸው የተነሣ በብዙዎቹ ላይ ቢፈርድባቸውም፤ ጠብቆ የሚያቆየውና የቅርብ ግንኙነት የሚመሠርትበት ቅሬታ እንደሚኖረው ገልጾአል። እግዚአብሔር አይሁዶችን ለወይን ጠጅ የማይስማማ ዘለላ ካፈራ እርሻ ጋር አነጻጽሮአቸዋል። አንዳንዶች ጠቅላላውን የወይን ዘለላ ለማውደም ሊፈልጉ ቢችሉም፤ እግዚአብሔር ሁሉንም ላለማውደም ወስኖአል። ይህንንም ያደረገው የበሰሉና ጣፋጭ የሆኑ አንዳንድ ዘለላዎች እንደሚኖሩ ስለተገነዘበ ነው። በተመሳሳይ ሁኔታ አይሁዶችን እንዳለ ማጥፋቱ ተገቢ መስሎ ቢታይም፤ እግዚአብሔር ስሙን ያከበረና በቅሬታነት ሊጠብቀው የሚገባው ሕዝብ እንዳለ ያውቅ ነበር።

ለ. ተራሮቹን ይወርሳሉ። ያዕቆብና ይሁዳ ሰሜናዊና ደቡባዊ መንግሥታትን ማለትም ጠቅላላውን የአይሁድ ሕዝብ ያመለክታሉ። በዚህ ክፍል ተራራው ጠቅላላውን የእስራኤልን አገር ያሳያል። ተራራ የተባለውም አብዛኛው የአገሪቱ ክፍል ተራራማ መልካዓ ምድራዊ አቀማመጥ ስላለው ነው። በተጨማሪም የይሁዳ መንግሥትና የአምልኮተ እግዚአብሔር ማዕከል ሆኖ በኢየሩሳሌም የሚታወቀውን ዐቢይ ተራራ የሚያመለክት ነው። አንድ ቀን እግዚአብሔር ጥቂት መንፈሳዊ አይሁዶችን ለይቶ ይባርካቸዋል። እነዚህም ተባዝተው ምድርን ይሞላሉ። ከእግዚአብሔር ጋር ተስማምተው እስከኖሩ ድረስ በረከቱን ተቀብለው በምድራቸው ይኖራሉ፤ ከእንግዲህ አይፈናቀሉም።

ሐ. ሳሮንና የአኮር ሸለቆ በአይሁዶች ቁጥጥር ሥር ውለው ለከብቶቻቸው ግጦሽ ያገለግላሉ። ሳሮን በሰሜን እስራኤል ውስጥ በሜድትራኒያን ዳርቻ የሚገኝና ለምለም ሣር በማብቀሉ የታወቀ ሜዳማ ስፍራ ነው። ሁለቱ ስፍራዎች በአንድነት ምሥራቃዊና ምዕራባዊ የይሁዳን ክፍሎች የሚያሳዩ ሲሆኑ፤ ምድሪቱን በሙሉ ይወክላሉ። እነዚህ ስፍራዎች በልምሳሜያቸው ይታወቃሉ። ስለሆነም በዚህ ስፍራ እግዚአብሔር ደኅንነትን፤ ሰላምንና በረከትን ሊሰጣቸው ቃል የገባበትን ተምሳሌት እንመለከታለን። እግዚአብሔርን የሚፈልጉ

ለዎች በከፍተኛ ደኅንነት ስለሚባረኩ በምድሪቱ ሁሉ በጎቻቸውን ያስማራሉ።

ይህ ትንቢት በምርኮ ለነበሩት አይሁዶች የተሰጠው በታማኝነት እንዲቆዩና በሚመለሱበት ጊዜ በረከትን እንዲቀበሉ ለማበረታታት ነው። በዋናነት የሚፈጸመው ግን በመጨረሻው ዘመን መሢሐ ሲመጣ፤ ቅሬታውን ከአይሁድና ከአሕዛብ ሲሰበሰብና ከኢየሩሳሌም ሆኖ ሲገዛቸው ነው። ያ ወቅት ከጠላቶቻቸው ሰላምንና ደኅንነትን የሚቀበሉበት የልዩ በረከት ጊዜ ይሆናል።

2. እግዚአብሔር በሚያምፁበት ወገኖች ላይ ፍርዱን ይገልጣል (ኢሳ. 65:11-12)

እግዚአብሔር እርሱን የሚያመልኩ እየመሰሉ የሚያምፁትን እንደሚከተለው ይገልጻቸዋል።

ሀ. እግዚአብሔርን ትተውታል። ከእግዚአብሔር መንገድ ተመልሰው አምልኮተ ጣዖት በመምረጣቸው አይሁዶቹ በምርጫቸው እግዚአብሔርን ትተውታል።

ለ. ቅዱሱን ተራራዬን አርክሰዋል። ይህ በጽዮን ተራራ በሚገኘው ቤተመቅደሱ ያመልኩት ዘንድ እግዚአብሔር የሰጣቸውን ትእዛዝ የሚያመለክት ነው። እነርሱ ግን በኮረብቶችና በተራሮች ላይ ጣዖታትን ያመልኩ ጀመር።

ሐ. ጉድ ለተባለ ጣዖት ማዕድ አዘጋጅተዋል፤ ዕድል ለተባለ ጣዖትም የወይን ጠጅ ለመጠጥ ቁርባን ቀድተዋል። እግዚአብሔርን ማምለክ ሲገባቸው አይሁዶች ሌሎች ጣዖታትን ያመልኩ ነበር። ማዕድ ማዘጋጀታቸውና የመጠጥ ቁርባን መቅዳታቸው ለጣዖታቱ ምግብና መጠጥ ማቅረባቸውን ያሳያል። ጉድ ለሰዎች መልካም ዕድል ያመጣል ተብሎ የሚታመን የሶርያ ጣዖት ነበር። የዕድል ጣዖት የወደፊቱን ሁኔታ ይቆጣጠራል ብለው የሚያምኑት ጣዖት ነበር። እግዚአብሔር የወደፊቱን ሕይወት እንደሚቆጣጠር መተማመንና በረከቶቹን መሻት ሲገባቸው የእግዚአብሔር ሕዝብ በዕድልና አካላዊ ሕልውና በሌላቸው ነገሮች መተማመን ጀመሩ። ይህ አመለካከት በሎተሪ እንበለጽጋለን ብለው ቲኬቶችን በሚገዙ ሰዎች አመለካከት ውስጥ የሚንጸባረቅ ነው። እነዚህ ሰዎች እውነተኛ ብልጽግና እግዚአብሔር የሰዎችን ጥረት በመባረኩ እንጂ በዕድል እንደማይገኝ ማሰብ ይላናቸዋል።

እግዚአብሔር ይህ ኃጢአት እውቀትን ከማጣት ሳይሆን ሆን ተብሎ ከሚፈጸም ዓመፅ እንደሚመጣ ገልጾአል። እግዚአብሔር በነቢያቱ አማካኝነት ሕዝቡ ንስሐ ገብተው ወደ እርሱ እንዲመለሱ ባለማቋረጥ ጠይቋቸዋል። እነርሱ ግን እርሱን ደስ እንደማያሰኝ

ወደሚያውቁት ክፋት እንጂ ወደ እግዚአብሔር ለመመለስም ሆነ ለመስማት አልፈለጉም።

ስለሆነም እግዚአብሔር ሊፈርድባቸውና ሊያጠፋቸው ወስኖአል። እግዚአብሔር በባቢሎናውያንና በሌሎችም በታሪክ ሁሉ በይሁዳ ላይ በሚመጡት ሠራዊት አማካኝነት ዓመፀኞችን በጦርነት ሰይፍ ለማጥፋት ወሰነ። ከዚህ በተጨማሪ ኢየሱስ ክርስቶስ በምድር ላይ ለመግዛት በሚመጣበት ጊዜ ኃጢአተኞች የእግዚአብሔርን የመጨረሻ የፍርድ ጦርነት ይጋፈጣሉ። ታስሮ ለመታረድ እንደተዘጋጀ በግ እግዚአብሔር ኃጢአተኛ አይሁዶችን ለእርድ ያስጎነብላቸዋል።

18ኛ ጥያቄ፡- ሀ) አንዳንድ ክርስቲያኖች ነን የሚሉ ሰዎች የአይሁዶችን ዓይነት ሕይወት የሚመሩባቸውን መንገዶች ግለጽ። ለ) ክርስቲያኖች የሚከተሏቸው የጉድና የዕድል ጣዖታት የትኞቹ ናቸው? እግዚአብሔር የዚህ ዓይነቱን እርምጃ የሚጠላው ለምን ይመስልሃል? ሐ) ለዓመፀኛ ክርስቲያኖች ይህ ክፍል የሚሰጠው ማስጠንቀቂያ ምንድን ነው?

ለ. እግዚአብሔር ለታዛዦቹ በሚሰጣቸው በረከቶችና ለዓመፀኞቹ በሚያወርደው ቅጣት መካከል ይለያል (ኢሳ. 65:13-16 አንብብ)

ምንም እንኳ እግዚአብሔር በሚታዘዙትና በሚያምፁት ሰዎች መካከል ቅጽበታዊ የሽልማትና የበረከት እርምጃ ባይወስድም የኋላ ኋላ ከዚህ ደረጃ ላይ መደረሱ የማይቀር ነው። ኢሳይያስ ሰዎች የሕይወት ዘመንና በተለይም በመጨረሻው ዘመን ከሚከሰቱት ልዩነቶች አንዳንዶቹን ገልጾአቸዋል።

1. የእግዚአብሔር ባሪያዎች ሲበሉና ሲጠጡ፥ ፍርድ የተወሰነባቸው ሰዎች ይራባሉ። ኢሳይያስ ያተኮረው በአካላዊ ሳይሆን በመንፈሳዊ በረከቶች ላይ ነው። መራብና መጠማት በእግዚአብሔር በረከቶች ደስ ለመሰኘት አለመቻል ተምሳሌት ነው።

2. የእግዚአብሔር ባሪያዎች ክልባቸው ደስታ የተነሣ ሲዘምሩ፥ በእግዚአብሔር ላይ የሚያምፁ ሰዎች ግን ምንም ያህል ቁሳዊ ሀብት ቢኖራቸው እንኳ የልብ ሰላምና ደስታ አይኖራቸውም። «ክልባችሁ ኀዘን የተነሣ ትጮኻላችሁ፤ መንፈሳችሁም ስለተሰበረ ወዮ! ትላላችሁ።»

3. የሰዎች ስም ለመታሰቢያነት ሊውል ሲገባ፥ በእግዚአብሔር ላይ በማመፃቸው ፍርዱን የሚቀምሱት ሰዎች ስም ግን ርግማን ይሆናል። እግዚአብሔር ሲገድላቸው በኃጢአተኞች ላይ የሚፈጸም ፍርድ ምሳሌዎች ይሆናሉ። ከእነርሱ በተቃራኒ፥ እግዚአብሔርን የሚከተሉ ሰዎች «በሌላ ስም» ይጠራሉ። አዲስ ስም በበረከትና በደስታ የተሞላ ግንኙነት ስለሚያመለክት (ኢሳ. 62:2፤ ራእይ 2:17)፥ ከእግዚአብሔር ጋር አዲስ ግንኙነት ያደርጋሉ።

4. ጣዖታትንና ሌሎች ሃይማኖቶችን ከተከተሉት አይሁዶች በተቃራኒ ከእግዚአብሔር ጋር የሚዛመዱ ሰዎች በእርሱ ይወሰናሉ። በሰዎች ተሠርተው በሰይጣን ኃይል ከሚንቀሳቀሱ ሐሰተኛ ጣዖታት እግዚአብሔርን ለመለየት ሲል ኢሳይያስ ሁለት ጊዜ የእውነት አምላክ መሆኑን ገልጾአል። ስለ እግዚአብሔር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተገለጸው ሁሉ እውነት ነው። የእግዚአብሔር ሕዝብ ብቻውን እውነት በሆነው አምላክ ላይ ተመሥርተው ሊኖሩ ይችላሉ። የእግዚአብሔር ልጆች ሰዎችን ሲባርኩ በረከታቸው የሚመጣው ከራሳቸው ወይም ከሐሰተኛ አማልክት ሳይሆን ከእግዚአብሔር ብቻ ነው። በሚምሉበት ጊዜም ይህንኑ የሚያደርጉት በእግዚአብሔር ስም ብቻ ነው። (የቤተ ክርስቲያን እምነቶቻችንና ልምምዶቻችን መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ሊኖራቸው እንደሚገባ ከዚህ እውነት እንገነዘባለን። እውነት ምን እንደሆነና እንዴት በእውነት ልንኖር እንደምንችል የመናገር ሥልጣን ያለው በእውነት አምላክ የተጻፈው መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ነው።) የእውነት አምላክ እንደ መሆኑ እግዚአብሔር የተናገረው እንደሚፈጸምና ክፉዎች ቅጣታቸውን ታማኞች ደግሞ በረከታቸውን እንደሚቀበሉ ልናስተውል ያሻል። እግዚአብሔር አይዋሽምና!

ኢሳይያስ ወደ መጨረሻው ዘመን አሻግሮ በመመልከት፡ «የቀድሞው ጭንቀት ተረስቶአልና፡ ከዓይኔም ተሰውሮአልና» ሲል ይህንን ክፍል ፈጽሞታል። ሕዝቡ እግዚአብሔርን ለመታዘዝና ለማፍቀር የልብ ለውጥ ካካሄዱ በኃጢአትና በዓመፀኛነት መመላለሳቸውን አይቀጥሉም። ከፋት ስለሚወገድ የዳኑት አይሁዶች የከፋትን ፍሬዎች አይጋፈጡም። ከእግዚአብሔርና ከእርስ በርስ የሚነጥለው ሞት አይኖርም። የሁሉም ግንኙነቶችና ሕይወት መለያ ሰላምና ጽድቅ ይሆናል። የእግዚአብሔር ሕዝብ ለስሙ ሙሉ ክብር በሚያመጣ መንገድ ከእርሱ ጋር ይኖራሉ። የእግዚአብሔርን ዘላለማዊ በረከት ሲቀበሉ በአንድ ወቅት ያማቀቋቸውን ስደቶችና መከራዎች ይረሳሉ።

19ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እግዚአብሔር ክርስቲያኖችን ከዓለማውያን በተለየ መንገድ ሲባርክ የተመለከትህባቸው አንዳንድ መንገዶች ምንድን ናቸው? ለ) ክፉ ሰዎች ሳይቀጡ እየበለጸጉ የሚሄዱ በሚመስሉበት በአሁኑ ዘመን አንድ ቀን ከፋት እንደሚጠፋ ማወቁ አጽናኝ የሚሆነው እንዴት ነው?

5. እግዚአብሔር በኃጢአት የተበላሸውን አጥፍቶ ሁሉን አዲስ ያደርጋል (ኢሳ. 65:17-25 አንብብ)

ኢሳይያስ እግዚአብሔርን የሚፈሩትና የማይፈሩት ምን እንደሚጠበቃቸው ከገለጸ በኋላ በትንቢታዊ እይታው ስለ መጨረሻው ዘመን መናገሩን ቀጠለ። ነቢያት በእነርሱ ዘመንና በመጨረሻው ዘመን

መካከል ስለሚፈጸሙት ነገሮች ዝርዝር ጉዳይ ላያውቁ ቢችሉም፤ የአዲሱ ዓለም ባሕርይ ምን እንደሚመስል አሳይተዋል።

ሀ. አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር ያለበት አዲስ ዓለም ይፈጠራል። እግዚአብሔር ቀደም ሲል በስድስት ቀናት የፈጠረው ሁሉ ይወድማል። በዚህ ስፍራ የተጠቀሰው ሰማይ የሚያመለክተው ዘላለማዊውን የእግዚአብሔርን ሰማይ ሳይሆን፤ ሳይንቲስቶች ሊያስሱት የሚጥሩትን ተፈጥሯዊ ፕላኔቶችና የፀሐይ አካላትን (ሶላር ሲስተምስ) ነው። የሚታየው ነገር ሁሉ ያልፋል። በአሮጌው ምትክ አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር ይፈጠራል። እግዚአብሔር ከእንግዲህ በኋላ የማይጠፋ ነገር ይፈጥራል። (ለተጨማሪ ማብራሪያ ራእይ 21:1-5 አንብብ።)

ለ. የቀደሙት አይታሰቡም፤ ወደ ልብም አይገቡም። እግዚአብሔር አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር በሚፈጥርበት ጊዜ የአሮጌውን ትውስታ ጭምር ያጠፋል። ከሰው ልጅ ችግሮች አንዱ አስቃቂ ነገሮችን ረስተን ለመተው አለመቻላችን ነው። የቀደሙትን ክፉ ነገሮች፤ ሰዎች እኛን ወይም አያት ቅድማያቶቻችንን የጎዱበትን ሁኔታ ለመርሳት እንቸገራለን። የሰው ልጅ ቀደም ሲል የተፈጸመውን ለመርሳት ስለማይችል ጦርነቶች ይቀሰቀሳሉ። ነገር ግን እግዚአብሔር አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር በሚፈጥርበት ጊዜ ሰዎች የቀድሞውን ክፉት ይዘነጋሉ። ኢሳይያስ በአዲሷ ምድር የኃዘን ድምፅ እንደማይሰማ፤ ለቅሶና ጩኸትም እንደማይኖር ገልጾአል።

ሐ. እግዚአብሔር አዲሲቷን ኢየሩሳሌም ይፈጥራል። ሐዋርያው ዮሐንስ እግዚአብሔር በምድር ላይ ለሚያከናውነው ተግባር በመዲናነት ስለምታገለግለው ስለዚህች አዲሲቷ ኢየሩሳሌም በራእይ 21 ገለጻ አድርጓል። እግዚአብሔር ክፉት የማይኖርባትን አዲሲቷን ኢየሩሳሌም ውብ አድርጎ ስለሚፈጥር ሰዎች በደስታ ይሞላሉ። እግዚአብሔር በፈጠረላቸው ደስ መስኘት ብቻ ሳይሆን እርሱንም ደስ ያስኙታል። እናም ሕዝቡም ለእግዚአብሔር ደስታን የሚያመጣለት ይሆናል።

መ. ሞት አይኖርም። ሞት አዳምና ሔዋን ኃጢአት እስከሠሩበት ጊዜ ድረስ በምድር ላይ ያልነበረ ሲሆን፤ የኃጢአት ውጤት በመሆን ሕልውናውን አረጋግጧል። በአዲሲቱ ምድር ሞት አይኖርም። ኢሳይያስ የሰዎችን ዕድሜ ለብዙ መቶ ዓመታት ከሚቆይ ዛፍ ጋር አነጻጽሯል። (ምናልባትም ኢሳይያስ ሰዎች ከኖኅ ዘመን በፊት ብዙ መቶ ዓመታት የሚኖሩባቸውን ጊዜያት እያሰበ ይሆናል [ዘፍጥ. 5።]) የእንግሊዝኛው መጽሐፍ ቅዱስ ኢሳይያስ 65:20ን የተረጎመው በመቶ ዓመት ዕድሜው የሚሞት ሰው እንደተረገመ የሚቆጠር መሆኑን በመግለጽ ነው። ይህም ሰዎች ረዥም ዓመት ስለሚኖሩ

ቶሎ መሞት የእግዚአብሔርን ፍርድ እንደሚያመለክት የሚያሳይ ነው። በሌላው በኩል የአማርኛው መጽሐፍ ቅዱስ «ኃጢአተኛውም የመቶ ዓመት ሆኖት የተረገመ ይሆናል» ሲል በእግዚአብሔር ፍርድ ምክንያት ኃጢአተኞች ከመቶ ዓመት በላይ ለመኖር እንደማይችሉ ያስረዳል።)

[ማስታወሻ፡ አንዳንድ ቅድመ-ሺህ ዓመታውያን (ፕሪሚሊያኒስቶች) ይህና ከዚህ በታች ከሠ-ስ የቀረቡትን ነጥቦች በሺህ ዓመቱ ዘመን ክርስቶስ በምድር ላይ በሚገዛበት ጊዜ ስለሚኖረው የሰዎች ዕድሜ የሚናገሩ መሆናቸውን ያምናሉ። ይህም ሰዎች ረዥም ዕድሜ ቢኖሩም ሞት ገና አለመወገዱን የሚያሳይ ነው።]

ሠ. ከጠላቶቻቸው ሙሉ ለሙሉ ይድናሉ። ይህም በጦርነት አሸንፈው የደከሙባቸውን ምርቶች ሁሉ የሚወስዱባቸውን የውጭ ጠላቶችና በችሎታቸው የሌሎችን ንብረት የሚዘርፉትን የአገር ውስጥ ባለጸጎች የሚያመለክት ነው። ከእንግዲህ አንዱ በሠራው ቤት ውስጥ ሌላው የሚኖርበት ጊዜ ያከትማል። አንዱ አርሶ ከሱ የበለጠ ጉልበት ያለው ሰብሉን አይነጥቀውም። ከረዥም ዘመናቸው በተጓዳኝ ሰዎች በእጆቻቸው ሥራዎች ደስ ይሰኛሉ። (ይህ በዘዳግም 28:30 ከተመለከተው ርግማን በተቃራኒ የሚሆን ነው።)

(ማስታወሻ፡ ኢሳይያስ የጠላትን አሳብ ያነሣው በዘላለማዊ የእግዚአብሔር መንግሥት ውስጥ ጠላት እንደማይኖር ለማስተማር አይመስልም። ነገር ግን በራሱ ዘመን ኢየሩሳሌምን በመውጋት ላይ የሚገኙትን አያሌ ጠላቶች በማስመልከት መሢሔ በሚገዛበት ወቅት ሕዝቡ ጠላቶቻቸውን መፍራት እንደሌለባቸው ለመግለጽ ፈልጓል።)

ረ. በእግዚአብሔርና በሕዝቡ መካከል የመነጣጠል ስሜት አይኖርም። እግዚአብሔር ሙሉ በረከቱን በሕዝቡ ላይ ያፈስሳል። ዘላለማዊው ግንኙነት የሚቀጥል ቢሆንም፣ እግዚአብሔር አንድን ነገር እንዲያደርግ የሚቀርብ የልመና ጸሎት አይካሄድም። አንድ ሰው ከእግዚአብሔር አንድን ነገር ለመጠየቅ ከማሰቡ በፊት የፈለገውን ያገኛል። በጸሎት መልስ መዘግየት የመናጥ ሁኔታ አይኖርም።

ሰ. እግዚአብሔር በፈጠራቸው እንስሳት መካከል ፍጹም ሰላም ይኖራል። (ይህ በኢሳይያስ 11:6-9 የቀረበው ትንቢት ግልባጭ ነው።) ከአዳምና ሔዋን ኃጢአት በፊት አንድ እንስሳ ሌላውን ለመብላት ፈልጎ እንደገደለ የሚያስረዳ መረጃ አልተገኘም። ጠላትነታቸው የመነጨው ከሰው ልጅ ኃጢአት ነው። ነገር ግን እግዚአብሔር አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር በሚፈጥርበት ጊዜ

21ኛ ጥያቄ፡- ሀ) የእግዚአብሔርን ቃል የማይታዘዙ ክርስቲያኖች ክርስቲያኖች ነን ከሚሉት በላይ ቀጥ ብለው በእግዚአብሔር ቃል የሚመላለሱትን ወገኖች የሚጠሉት ለምንድን ነው? ለ) እግዚአብሔር የታሪክን ፍጻሜ እንደወሰነና ለእርሱ የታመኑትን እንደሚሸልም መገንዘቡ እንዴት ያበረታታል? ሐ) እግዚአብሔር ለሚያምፁት የወጠነው ዕቅድ የሚሰጠን ማስጠንቀቂያ ምንድን ነው?

22ኛ ጥያቄ፡- ኢሳይያስ 66ን አንብብ። (ሀ) የእግዚአብሔር ዙፋን ያለው የት ነው? እግዚአብሔር በዚህ ማነጻጸሪያ አይሁዶችን ለማስተማር የፈለገው ምንድን ነው? (ለ) እግዚአብሔር ትኩረት የሚሰጠው ለማን ነው? አንድ ሰው እነዚህን ባሕርያት ሊያሳይ የሚችልባቸውን አንዳንድ መንገዶች ዘርዘር። (ሐ) እግዚአብሔር እንደሚጠላ የተናገራቸውን የተለያዩ ነገሮች ዘርዘር። አይሁዶች እነዚህን ነገሮች እንዲያደርጉ ካዘዛቸው በኋላ ድርጊቶቹን የሚጠላቸው ለምን ይመስልሃል? (ቁ. 4)። (መ) «ወንድሞቻችሁ» የተባሉት እነ ማን ናቸው? (ቁ. 5)። ለታማኝ አይሁዶች ምን ዓይነት አመለካከት ነበራቸው? እግዚአብሔር ለእነዚህ ታማኞች ምን እንደሚያደርግ ተናገረ? (ሠ) እግዚአብሔር አንድ ቀን ለይሁዳ የሚያመጣቸውን በረከቶች ዘርዘር (ቁ. 7-13)። (ረ) እግዚአብሔር ለጠላቶቹ ምን ለማድረግ ዐቀደ? (ቁ. 14-17)። (ሰ) እግዚአብሔር ለሰዎች ሁሉ ምን ያደርጋል? (ቁ. 18)። (ሸ) እግዚአብሔር ታማኝ አይሁዶችን የሚጠቀመው እንዴት ነው? (ቁ. 19-21)። (ቀ) አንዳንድ አሕዛብ ምን ዓይነት አገልግሎት ይሰጣቸዋል? (ቁ. 21)። (በ) እግዚአብሔር ያተኮረበት የአዲስ ሰማይና አዲስ ምድር ባሕርይ ምንድን ነው? (ቁ. 22)። (ተ) የእግዚአብሔርን ጠላቶችና ታማኝ ተከታዮች ፍጻሜ አነጻጽር።

1. እግዚአብሔር የተቀበላቸውና የሚፈርድባቸው ሰዎች ንጽጽር (ኢሳ. 66:1-4 አንብብ)

ከሕዝብ እግዚአብሔር የማያቋርጡ ችግሮች መካከል አንዱ እርሱን በሚያስደስት አምልኮ መዝለቁ ነው። ሰይጣን አምልኮአችንን በከፍተኛ ደረጃ ለማጥቃት ይፈልጋል።

በኢሳይያስ ዘመንም ሆነ ወደ አገራቸው ከተመለሱ በኋላ አይሁዶች ዛሬ እንደሚታዩት ብዙ ክርስቲያኖች የአምልኮውን እምብርት ችላ ብለው በውጫዊ ጉዳዮች ላይ ያተኩሩ ነበር። የአምልኮውን መመዘኛዎች ሁሉ የማሟላቱን ጥረት ቢያደርጉም እግዚአብሔር አልተደስተባቸውም። እግዚአብሔር የሚወደውንና የሚጠላውን አምልኮ ከውጫዊ ገጽታው አይቶ መተንበይ አይቻልም። ልዩነቱ የሚታወቀው የእግዚአብሔርን ሕዝብ ውስጣዊ የአምልኮ አመለካከት በማጤን ነው። ሕዝቡ ትክክለኛ የአምልኮ አመለካከት ስላልነበረው እግዚአብሔር የእውነተኛ አምልኮ ምንጭ ባልሆኑት ተግባራት ላይ ያለውን ጥላቻ ገልጾል። ኢሳይያስ እግዚአብሔር የሚወደውንና የሚጠላውን አምልኮ አነጻጽሯል።

ሀ. እግዚአብሔር የሚጠላው አምልኮ። እግዚአብሔር በአይሁዶች ምስት አመለካከቶች ወይም ግንዛቤዎች ላይ ተቆጥቶአል።

1. በግንኙነት ላይ ሳይሆን በሕንጻ ላይ ያተኮረ አምልኮ። በኢሳይያስ ዘመን የነበሩትም ሆኑ ከምርኮ የተመለሱት አይሁዶች ትኩረታቸው እግዚአብሔር በሚመለከበት የቤተ መቅደስ ሕንጻ ላይ ያተኩሩ ነበር። እግዚአብሔር የሚገኘው በዚያ እንደ ሆነ ስላሰቡ አካላዊው ሕንጻ ከሁሉም በላይ አስፈላጊ ነው ብለው ያስቡ ነበር። እናም አምልኮ መካሄድ ያለበት በዚያ ሕንጻ ውስጥ ብቻ እንደሆነ ይገምቱ ነበር። ከእግዚአብሔር ጋር ካላቸው የፍቅር ግንኙነት በላይ ቤተ መቅደሱን ለማሸምንም ይጥሩ ነበር። ስለሆነም እግዚአብሔር ስለ አምልኮ ስፍራ ሊያስተምራቸው ፈለገ። እግዚአብሔር በምድር ላይ ራሱን በአንድ ስፍራ አይወስንም። ሰሎሞን የተዋበ ቤተ መቅደስ በሠራ ጊዜ ይህንን እውነት ያውቅ ነበር። እርሱ የሠራው ቤተ መቅደስ ቀርቶ ሰማያት እንኳ ሊይዙት እንደማይችሉ ተናግሯል (1ኛ ነገ. 8:27 አንብብ)። የእግዚአብሔር ዘላለማዊ ዙፋን ከምድር ከፍ ብሎ በሰማያት ይገኛል። ትልቅ እንደሆነች የምናስባት ምድር ለእግዚአብሔር የእግሩ ማሳረፊያ ናት። ይህ ምድር ሁሉ እግዚአብሔርን ለማምለክ ብትወስን እንኳ ከዝቅተኛ የአምልኮ ስፍራ እንደማይልቅ ለአይሁዶች ለማሳየት የቀረበ አገላለጽ ነው። አምልኮተ እግዚአብሔርን በሰው ሠራሽ ቤት መወሰን አይቻልም። በተጨማሪም እግዚአብሔር የፍጥረት ሁሉ ገዥ እንደሆነ ከዚህ አገላለጽ መረዳት ይቻላል።

ይህ የብዙ ክርስቲያኖች ስሕተት ነው። እግዚአብሔር ሰዎች ስለሚያመልኩበት ሕንጻ የሚጨነቅ ይመስላቸዋል። ስለሆነም ብዙ ሚሊዮን ብር አውጥተው የቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ይገነባሉ። ያማረ ሕንጻ በመሥራት ለታላቁ አምላካችን ያለንን አድናቆት ለመግለጽ የምንፈልግ እስከሆነ ድረስ ይህ ስሕተት አይደለም። ነገር ግን ከትንሽ ጎጆ ይልቅ በትልቅ ሕንጻ ውስጥ ማምለኩ እግዚአብሔርን ይበልጥ ያስደስተዋል ብለን ካሰብን አይሁዶቹ በወደቁበት የስሕተት ጉድጓድ ውስጥ ገብተናል ማለት ነው። እስራኤላውያን በምድረ በዳ በሚቅበዘበዙበት ጊዜ እግዚአብሔር በድንኳን ውስጥ በመመለኩ ቅር አልተሰኘም ነበር። እግዚአብሔርን የሚያሳስበው የምእመናኑ እውነተኛ አምልኮ እንጂ የሕንጻው ውበት አይደለም። እውነተኛ አምልኮ በቤት፣ በቤተ ክርስቲያን ሕንጻ፣ ወይም ጸጥታ በሰፈነበት በማንኛውም ስፍራ ሊካሄድ ይችላል። እግዚአብሔር የሚፈልገው ሕንጻውን ሳይሆን የሕዝቡን ልብ ነው።

2. ከሕያው አምላክ ጋር የልብ ቁርኝት የሌለበት በውጫዊ ሁኔታዎች ላይ ያተኮረ አምልኮ። እግዚአብሔር የአይሁዶችን

አምልኮ ምን ያህል እንደጠላ በመግለጽ ሊያስደነግጣቸው ፈለገ። እርሱ ራሱ አይሁዶች እንዲያደርጓቸው ያዘዛቸውን የተለያዩ የአምልኮ ልምምዶች ዘርዘሯል። የበሬ እርድ፥ የጠበት መሥዋዕት፥ የእህል ቁርባንና የዕጣን ማዕጠንት ሁሉ ይካሄድ ነበር። እነዚህ ሁሉ አይሁዶች እግዚአብሔርን ማምለካቸውን እንዲገልጹባቸው በብሉይ ኪዳን ታዝዘው ነበር። ነገር ግን ጊዜው እየገፋ ሲሄድ አይሁዶች እግዚአብሔር ለሥርዓታዊ አምልኮ እንጂ ለዕለታዊ ሕይወታቸው ወይም ለአምልኮ ባላቸው አመለካከት እንደማይጨነቅ ማሰብ ጀመሩ።

እግዚአብሔር እነዚህን ውጫዊ ተግባራት እጅግ ከተጠሉት አሕዛብ የአምልኮ ልምምድ ጋር አመሳስሏል። መሥዋዕታቸው ሰውን እንደ መግደል እንደሆነ ገልጾአል። ምናልባትም እግዚአብሔር ከሞት ያለፈ ነገር ሳያስብ አይቀርም። ምናልባትም በጣዖት አምልኮ ውስጥ የታወቀውን ሰውን የመሠዋት እጅግ የከፋ ተግባር እያሰበ ይሆናል። ወይም ደግሞ የውሻን አንገት እንደ መስበር ነው። ውሻ ከርኩስ እንስሳት አንዱ በመሆኑ ለጣዖት አምልኮ ሊውል አይችልም። ነገር ግን ከፋ አሳብ ለእግዚአብሔር ውሻን እንደ መሠዋት ነው። (ይህ አንገቶቻቸውን በመስበር የርኩሳን እንስሳትን በኩራት የመቤገዣትን ተግባር የሚያመለክት ሊሆን ይችላል። ዘጸአት 13:13 አንብብ።) እሪያ ሌላው ርኩስ እንስሳ ሲሆን ያለ ንጹሕ ልብ እግዚአብሔርን ማምለክ የእሪያን መሥዋዕት እንደ ማቅረብ ነው። በተመሳሳይ ሁኔታ የልብ ለውጥ ሳይኖር ውጫዊ ዕጣን የማቅረብ ተግባር ጣዖትን የማምለክ ያህል የከፋ ነው።

3. እግዚአብሔርን በመታዘዝ ላይ ያልተመሠረተ አምልኮት። እግዚአብሔር የአይሁዶችን አምልኮ ከማይቀበልባቸው ምክንያቶች አንዱ ከግብዝነታቸው የተነሣ ነው። በውጭ ሲታዩ እግዚአብሔርን በማምለክ የሚያከብሩት ይመስላሉ። ነገር ግን በቤትና በሥራ ቦታዎች የሚያሳዩዋቸው ተግባራት እግዚአብሔር ከሚፈልገው የራቁ ነበሩ። እግዚአብሔር አምልኮአቸውን የማይቀበልበት ዋነኛው ምክንያት ከዓመፀኛ ልብና ሕይወት የፈለቀ በመሆኑ ነው። አይሁዶች «የገዛ መንገዳቸውን መረጡ።» በውጫዊ የአምልኮ እንቅስቃሴዎች እግዚአብሔርን ለመከተል ሊፈልጉ ቢችሉም፥ በእግዚአብሔር ቃል መርሆችና ትእዛዛት ለመኖር ፈቃደኞች አልነበሩም። «ነፍሳቸውም በርኩስታቸው ደስ ይላታል።» ይህም በግል ሕይወታቸው እንደ ወሲባዊ ኃጢአት፥ ፍትሕ አልበኝነት፥ የመሳሰሉትን ነገሮች የሚፈጽሙ መሆናቸውን የሚያሳይ ነው። «በፊቴ ከፋ ነገርን አደረጉ! ያልወደድሁትንም መረጡ።» አይሁዶች ከፋትን ማድረጋቸው ብቻ ሳይሆን ሕይወታቸውን የመሠረቱት እግዚአብሔርን በማያስደስቱ ምርጫዎች ላይ ነው። ገንዘብን ከእግዚአብሔር በላይ ወደዱ። ከእነርሱ

ያነሰ ሕይወት ለሚመሩት ፍቅርን ለማሳየት አልፈለጉም። የእግዚአብሔርን ቃል ለመስማት ወደ ቤተ ክርስቲያን ቢሄዱም፤ እግዚአብሔርን አይሰሙም ነበር። እግዚአብሔርን ደስ የሚያሰኝ ሕይወት ይኖሩ ዘንድ እንዲያስተምራቸው፤ ልባቸውንና አእምሯቸውንም እንዲለውጥ አልጠየቁትም። አይሁዶች እግዚአብሔርን አልሰሙትም፤ ንስሐ እንዲገቡ በጠራቸውም ጊዜ አልመለሱለትም።

በመሆኑም እግዚአብሔር በጽኑ እንደሚቀጣቸውና የፈሩትን ነገር እንደሚያደርስባቸው ተናግሯል። እግዚአብሔር የአምልኮን መልክ ሲከተሉ በኖሩት አይሁዶች ላይ ፍርዱን ያመጣል። ሕዝቡን ከቀጣባቸው መንገዶች መካከል ምርኮና ሞት፤ ረሃብና የአሕዛብ ጭቆና ይገኙባቸዋል።

23ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ክርስቲያኖች ዛሬ በአምልኮአቸው እንዴት እነዚህ ሦስት ተመሳሳይ ችግሮች ሊያጋጥሟቸው እንደሚችሉ ምሳሌዎችን ጠቃቅስ። ለ) ከሐሰተኛ ውጫዊ አምልኮ ይልቅ ማኅበረ ምእመኑ እውነተኛ አምልኮ እንዲያካሂድ አንድ የቤተ ክርስቲያን መሪ ምን ሊያደርግ ይችላል?

ለ. እግዚአብሔር የሚወደው አምልኮ። እግዚአብሔር የሚያከብረውን አምልኮ ሦስት ባሕርያት ገልጾአል።

1. የእግዚአብሔር ሕዝብ ትሑታን ሊሆኑ ይገባል። ትሕትና በእግዚአብሔር ላይ ሙሉ ለሙሉ የመደገፍ አመለካከት ነው። አምላኪው ራሱን የሚያነጻጽረው ከሰው ሳይሆን ከእግዚአብሔር ጋር ይሆናል። ራሱን ወይም ሌሎችን ሳይሆን እግዚአብሔርን ለማስደሰት ይሻል። በነገር ሁሉ የመገዛት ባሕርይ ይኖረዋል።

2. የእግዚአብሔር ልጆች መንፈሳቸው የተሰበረ ነው። ይህ ማለት የራስን ኃጢአተኝነት ማወቅ፤ ከኃጢአቱ ንስሐ መግባትና ሁልጊዜ ንጹሕ ሆኖ እግዚአብሔር በሚፈልገው መንገድ ለመኖር መሻት ነው።

3. እግዚአብሔርን የሚያስከበሩ ሰዎች በቃሉ ይንቀጠቀማሉ። ይህ አንድ ሰው ለእግዚአብሔርና ለቃሉ ምን ዓይነት የልብ ዝንባሌ እንዳለው የሚያመለክት አገላለጽ ነው። የኩራት ወይም የሚፈልገውን በመቀበልና የማይፈልገውን በማግለል በእግዚአብሔር ላይ የመፍረድ ፍላጎት አይኖረውም። ነገር ግን እግዚአብሔር ያዘዘውን ነገር ምንም ያህል አስቸጋሪ ቢሆንም እንኳ ይፈጽመዋል። ይህ የሚያሳየው የእግዚአብሔርን ቃል ሰምተው በጥሩነቱ የሚያልፉትን ብቻ ሳይሆን፤ ተግተው በመታዘዝ የሚፈጽሙትንም ነው።

24ኛ ጥያቄ፡- እነዚህ ሦስት አመለካከቶች ዛሬ በአብዛኞቹ አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ የሚካሄደውን አምልኮ ያንጸባርቃሉ? መልስህን አብራራ።

2. እግዚአብሔር በእውነተኛ አምልኮ ለእርሱ በማይገዙት አይሁዶች ላይ አንድ ቀን ፍርድን ያመጣል (ኢሳ. 66:5-6 አንብብ)

እግዚአብሔር በፊቱ ራሳቸውን አዋርደውና ሙሉ ለሙሉ ታዝዘውት ሊኖሩ ለሚፈልጉት ጥቂት ታማኝ አይሁዶች በቀጥታ ይናገራል። «እናንተ በቃሉ የምትንቀጠቀጡ ሆይ፤» በማለት ለእነዚህ ታማኝ አይሁዶች መልእክቱን ያስተላልፋል። እግዚአብሔር አምላካቸው የሚያስተላልፈውን መልእክት በጥንቃቄ መስማቱ የእነርሱ ድርሻ ነበር።

ታዛዥነታቸው ዋጋ የሚያስከፍል ነበር። ከልባቸው እግዚአብሔርን የማይከተሉ ወንድሞቻቸው ማለትም ሌሎች አይሁዶች አግልለዋቸው ነበር። እነዚህም ታማኝ አይሁዶች ይሳለቁባቸውና ያርቋቸው ነበር። ምናልባትም ሌሎች ሰዎች የሰርጋቸው፣ የቀብራቸው፣ የግብይታቸው፣ ወዘተ... ተካፋዮች ለመሆን አይፈልጉም ይሆናል። ዓለማዊ አስተሳሰብ የነበራቸው አይሁዶች፣ «ደስታችሁን እናይ ዘንድ እግዚአብሔር ይከበር» አሉ። ይህንን ያሉት በማላገጥ ነበር። አሳባቸውም፣ «የተቀደሰ ሕይወት በመኖራችሁ ከእኛ የምትሻሉ ከመሰላችሁ እስኪ ማረጋገጫውን እንይ። እስኪ ደስታችሁን እንይ። እግዚአብሔር በሕይወታችሁ እንዴት እንደ ከበረና እንደ ባረካችሁ እንይ። ይልቅስ የተባረከነው እኛ ነን። ገንዘቡም ሥልጣኑም የእኛው ነው። እናንተ ምናምንቱ ናችሁ። ምን ያህል እየተሠቃያችሁ እንደሆነ ዘወር ብላችሁ ተመልከቱ። እናም እግዚአብሔርን ለመታዘዝና የሕይወታችሁ ጌታ ለማድረግ እየጣራችሁ ነው። ይልቅ እኛኑ ምስሉ!» የሚል ነበር።

እግዚአብሔር ግን ለታማኞቹ አይሁዶች ስለሚመጣው ፍርድ ይነግራቸዋል። ቤተ መቅደሱንና ከተማይቱን የሚያውከው የጠላት ጩኸት የሚለማበት ዘመን ይመጣል። በዚያን ጊዜ እግዚአብሔርን ያላከበሩ አይሁዶች ሁሉ የእግዚአብሔርን ፍርድ ይቀበላሉ። የተመኩበት ቤተ መቅደስ ስለሚፈራርስ በዚያ ማምለካቸው ያበቃል። በዚያን ጊዜ እግዚአብሔር ለእርሱና ለቃሉ ሕይወታቸውን ሳያስገዙ ውጫዊ አምልኮ ሲያካሂዱ የኖሩትን ሁሉ ያሳፍራቸዋል።

25ኛ ጥያቄ፡- ሀ) አንዳንድ ሰዎች ሕይወታቸውን ሙሉ ለሙሉ ለእግዚአብሔር ሰጥተው ለመኖር በሚፈልጉበት ጊዜ ከቤተ ክርስቲያን አካባቢ እንዲህ ዓይነት ማግለልና መሳለቅ እንዴት እንደሚደርስባቸው ግለጽ። ለ) ለእነዚህ ጥቂት ታማኞች እግዚአብሔር በታሪክ ያከናወናቸውን ተግባራት፣ በእነርሱና በጠላቶቻቸው ላይ ስለሚያመጣው ፍርድና በረከት ማወቅ የሚያስፈልጋቸው ለምንድን ነው?

በዚህ ስፍራ የተገለጸው የትኛው የኢየሩሳሌም ውድመት እንደሆነ ግልጽ አይደለም። ኢሳይያስ ስለ ዘመኑ ሃይማኖታዊ ቅዝቃዜ እንደሚያስብና በቅርቡ ስለሚከሰተው የባቢሎን ምርኮ ሕዝቡን እንደሚያሳስብ የሚያጠራጥር አይደለም። ይሁንና፤ እግዚአብሔር ኢየሱስ ክርስቶስ በምድር ላይ በነበረበት የሮም አገዛዝ ወቅት ስለነበረው የሕዝቡ መንፈሳዊ ግብዝነትም እየተናገረ ሊሆን ይችላል። ይህም በበኩሉ ኢየሱስ ክርስቶስ ለመንገሥ ከመምጣቱ በፊት ስለሚፈጸመው የአይሁዶች የመጨረሻ ምርኮና ቅጣት ሊያመለክት ይችላል። አሁንም ይህን ክፍል የምንተረጉምበት መንገድ ስለ መጨረሻው ዘመን ካለን አመለካከት ጋር የተገናዘበ ነው።

3. እግዚአብሔር አንድ ቀን አይሁዶችን ይባርካል (ኢሳ. 66:7-14 አንብብ)

የቤተ መቅደሱና የከተማዪቱ መፈራረስ ለይሁዳ ሕዝብ የእግዚአብሔር ዕቅዶች ፍጻሜ አልነበረም። ልጅ የምትወለድ ሴት ምሳሌ በመውሰድ እግዚአብሔር ይሁዳ ወደፊት በድንገት እንደምትወለድ ገልጾአል። ልጅ መውለድ ለእናቶች ከባድ ሥቃይ ነው። ሕይወት የሚመጣው ከብዙ ትግል በኋላ ነው። ነገር ግን ይሁዳ የምትወለድበት ጊዜ ሲደርስ ከስተቱ ከመቅጽበት ስለሚከናወን ምጥ የሌለበት የሚመስልበት ሁኔታ ይፈጠራል። ይህ እግዚአብሔር ብቻ የሚያከናውነው ተግባር በመሆኑ ብዙዎች ይደነቃሉ። እግዚአብሔር አገሪቱን ወደምትወለድበት ደረጃ ካደረሰ በኋላ እንድትሞት አያደርግም። እርሱ የሥራው ሁሉ ደራሲና ፈጻሚ ነው። እግዚአብሔር የይሁዳን ሕዝብ ዳግም የመገንባቱን ተግባር ከፍጻሜ ያደርሰዋል። በዚያን ጊዜ ይሁዳን የመገንባቱ ተግባር የእግዚአብሔር እንጂ የሰው እንዳልሆነ ሁሉም ሰው ይገነዘበዋል። (ማስታወሻ፤ የቅድመ-ሺህ ዓመት (የፕሪሚሊያኒስት) አመለካከት የማይከተሉ ሰዎች በዚህ ስፍራ ስለ ልጅ መወለድ የተነገረው እግዚአብሔር ያለ እነርሱ ጥረት አሕዛብን ወደ ራሱ በማምጣት ቤተ ክርስቲያንን እንደ መሠረተ የሚያስረዳ ነው ይላሉ። ሌሎች ደግሞ የእግዚአብሔርን ዘላለማዊ መንግሥት መምጣትና አዳምና ሔዋን ኃጢአትን በፈጸሙ ጊዜ በምድር ላይ የወደቀው ርግማን ሙሉ ለሙሉ መነሣቱን የሚያሳይ ነው ሲሉ ያስረዳሉ።)

ይህ የሕዝቡ ከመቅጽበት መወለድ ሰዎችን በተለይም ለእግዚአብሔር ታማኞች የነበሩትን በታላቅ ደስታ ያጥለቀልቃቸዋል። የኋላ ኋላ ለታማኝነታቸው ፍትሕን አግኝተዋል። ሕዝባቸው ሲጎዳ እየተመለከቱ ሲሠቃዩ እና ሲያለቅሱ የነበሩባቸው ጊዜያት ተወግዶ መደሰት ይጀምራሉ። ልጇን እንደምታጠባ እናት በኢየሩሳሌም ደስ የሚሰኙ ሁሉ ይጽናናሉ፤ ይረካሉ፤ እግዚአብሔር በሚሰጣት በረከት

ደስ ይሰኛሉ። (ማስታወሻ፡ በኢሳይያስ 60:16 ኢየሩሳሌም የአሕዛብን ጡት እንደምትጠባ ወይም በሌሎች በረከት ደስ እንደምትሰኝ ለማሳየት ይኸው ምሳሌ አገልግሏል። አሁን ግን ምሳሌው ተገልብጦ ሌሎች የኢየሩሳሌምን ጡት በመጥባት ከርሷ በሚገኘው በረከት ደስ ይሰኛሉ።) እናት ልጆች እያደጉ በሚሄዱበት ጊዜ ሳይቀር ልጆቿን በማጽናናት እንደምትቀጥል ሁሉ የአይሁዶችም መጽናናት በዓመታት ሁሉ የሚቀጥል ይሆናል።

እግዚአብሔር ሕዝቡን ለመባረክ በሚመለስበት ጊዜ የማይመጠን ሰላምና ደስታ ይመጣላቸዋል። ለሁሉም ሰው እንደ አባይ ወንዝ የሚፈስ ሰላም ይፈልቃል። የአሕዛብ ሀብት እንደ ሐምሌ ዝናብ ወደ እግዚአብሔር ሕዝብ ይጎርፋል። ይህ የእግዚአብሔር ሕዝብ ፍላጎቶች ሁሉ እንደሚሟሉ የሚያስገነዝብ ይመስላል።

እግዚአብሔር ለሕዝብ እስራኤል በረከትን በሚመልስበት ወቅት በታማኝነት የታዘዙት እስራኤላውያን ይጽናናሉ። በታማኝነት እርሱን የሚያስከብር ሕይወት በመኖራቸውና ከእግዚአብሔር የመጣውን በረከት በመቀበላቸው ደስ ይላቸዋል። እናቱ እንደምታጠባው፣ እንደምትሸከመውና እንደምታጽናናው ልጅ እግዚአብሔር ይንከባከባቸዋል። እግዚአብሔር ይህንን ታላቅ ደስታ ከለምለም ሣር ጋር ያነጻጽራል። ዝናብ ሲመጣ ደረቅ የነበረው ሣር በፍጥነት ወደ ለምለምነት እንደሚለወጥ ሁሉ የእግዚአብሔር ባሪያዎች ከእነርሱ ላይ በሚያርከፈክፈው በረከት ያብባሉ። (የአማርኛው መጽሐፍ ቅዱስ የሰዎች ውስጣዊ ሕይወት እንደሚበለጽግ ለማሳየት «አጥንታቸውም ይለመልማል» ሲል ገልጾአል።)

ምንም እንኳ እነዚህ በረከቶች መሢሔ ከኢየሩሳሌም ሆኖ ለመግዛት በሚመጣበት በመጨረሻው ዘመን ለአይሁዶች የተለየ ፍጻሜ የሚኖራቸው ቢሆንም፣ ለእኛም የሚያስተላልፉት መጽናናት አለ። እኛም ሕይወታችንን ሙሉ ለሙሉ ለእግዚአብሔር አስረክብን ለመኖር በምንፈልግበት ጊዜ ከቤተ ክርስቲያን ውስጥና ውጭ ስደትና ስላቅ ያጋጠመናል። በዚህ ጊዜ የታማኝነት ሕይወትን ትቶ እንደቀረው ሕዝብ መሆኑ በጣም አመቺ ነው። ነገር ግን ይህን ማድረጉ እስከ መጨረሻው ብንጸና ከእጃችን የሚገባውን ታላቅ ደስታ መዘንጋት ነው። የምንኖረው ዛሬ ለምናገኘው ጊዜያዊ ጥቅሞች ሳይሆን ለዘላለማዊ በረከቶች ነው።

3. እግዚአብሔር በታማኝነት ያልተከተሉትን ይቀጣል

(ኢሳ. 66:14-18 አንብብ)

ኢሳይያስ እግዚአብሔርን በታማኝነት የተከተሉት ሰዎች የሚያገኙትን በረከት ከገለጸ በኋላ በልባቸው በእግዚአብሔር ላይ

ያመፁት ምን ዓይነት ቅጣት እንደሚጠበቃቸው ማስረዳት ጀመረ። እነዚህ ሰዎች በእግዚአብሔር የቁጣ እሳት ይፈጃሉ። መሢሔ ዳግም በሚመጣበት ጊዜ ሁለት ነገሮች ይከናወናሉ። በታማኝነት ለጸኑት በረከትና ሽልማት ይሆንላቸዋል። ነገር ግን ለእግዚአብሔር ታምነው ያልኖሩ ፍርድን ይቀበላሉ። ኢሳይያስ እግዚአብሔርን ከቤቶች ላይ ጣሪያውን እንደሚነቅል ዐውሎ ነፋስ እየበረረ በፈጣን ፈረሶች ወደ ጦር ሜዳ እንደሚገስግስ ተዋጊ አድርጎ ገልጾታል። የእግዚአብሔር ፍርድ እንደ እሳት ነበልባል ይገለጣል። የፍርድ ሰይፉ ዓመፀኞችን ያወድማል። መሢሔ በዓለም ላይ ለመፍረድ በሚመጣበት ጊዜ ብዙዎች ይሞታሉ። እነዚህ ሁሉ ምሳሌዎች የቀረቡት ፍርዱ ምን ያህል ታላቅ፣ ቅጽበታዊና ምሉዕ እንደሚሆን ለማሳየት ነው።

እግዚአብሔር በተለይም የውሸት አማልክት በሚከተሉት ሰዎች ላይ ፍርዱን ይገልጣል። ወደ ገነቱ ለመግባት ሰውነታቸውን የሚቀድሱና የሚያነጹ ራሳቸውን ለአምልኮተ ጣዖት የሚያነጹ ግለሰቦች ናቸው። ጣዖት በሚያመልኩበት ጊዜ እንደ እሪያና አይጥ የተከለከሉትን እንስሳት እንደ በሉ ሁሉ ይረከሳሉ። ይህ በእግዚአብሔር ሕዝብ ልብ ውስጥ የሚገኘውን ከፍተኛ ክፋት የሚያመለክት ነው። ውጭ ውጭውን እግዚአብሔርን የሚያመልኩ ቢያስመስሉም ከጣዖታት ፈቀቅ አላሉም። አንዱን መርጦ ሌላውን እንደ መተው ሁለቱንም ለማምለክ ይፈልጋሉ። ይህም ለመንፈሳዊ ርኩሳት ስላጋለጣቸው የእግዚአብሔርን ጠንካራ ፍርድ ይቀበላሉ። አምልኮተ እግዚአብሔር ለደኅንነት እርሱን ብቻ በመተማመንና በማምለክ ሙሉ ለሙሉ መሰጠትን ይጠይቃል። ከእግዚአብሔር ጎን ለጎን ዓለምን ወይም የዓለምን አማልክት ለመከተል መጣሩ ግን አምልኮውን ወደ ክፋት በመለወጥ የእግዚአብሔርን ፍርድ ያመጣል።

በመጨረሻው ዘመን መሢሔ ሊነግሥ ሲመጣ የዓለምን ሕዝቦችና በእርሱ ላይ ያመፁትን የተለያዩ ብሔር ብሔረሰቦች አንድ ላይ ይሰበስባል። (ኢዩ. 3፡2፤ ዘካ. 14፡2 አንብብ።) መሢሔ ሲፈርድባቸው የእግዚአብሔርን ክብር ያያሉ። ይህ ግን ወደ ደኅንነት የሚወስድ ሳይሆን በፍርድ የሚገለጥ ክብር ይሆናል። እግዚአብሔር ክብሩን ከሁለት መንገዶች በአንደኛው ሊገልጥ ይችላል። በመጀመሪያ፣ ዓመፀኛ ኃጢአተኞችን ለማዳን በሚያከናውነው ተግባር ክብሩን ይገልጣል። አንድ ኃጢአተኛ ንስሐ ገብቶ ወደ እግዚአብሔር በሚመጣበት ጊዜ እግዚአብሔር ይከብራል። ሁለተኛ፣ እግዚአብሔር ለእርሱ ለመገዛት በማይፈልጉት ኃጢአተኞች ላይ በመፍረድ ክብሩን ይገልጣል። ኢሳይያስ የሚናገረው ስለ እግዚአብሔር ፍርድ ክብር ነው።

5. እግዚአብሔር ለታመኑበት ዘላለማዊ በረከትን ይሰጣል
(ኢሳ. 66፡19-24 አንብብ)

እግዚአብሔር ለታማኝ ተከታዮቹ የወጠነው ዕቅድ አለው። ሰዎች ሁሉ ይመለከቱ ዘንድ እግዚአብሔር ምልክትን ያስቀምጣል። ይህ ምልክት በጦርነት ጊዜ ወታደሮችን ለማሰባሰብ እንደሚወጣ ባንዲራ ነው። ይህ ኢየሱስ ክርስቶስ በደመናና በክብር ወደ ምድር በሚመለስበት ጊዜ የሚከሰት የሰው ልጅ ምልክት ሳይሆን አይቀርም (ማቴ. 24:30 አንብብ)። ሌሎች ይህ ምልክት መስቀልንና በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ውስጥ አይሁዶችና አሕዛብ ከዓለም ሁሉ ተሰባስበው ወደ እግዚአብሔር ቤት በመጡበት ሁኔታ እንደተገለጸው የቤተ ክርስቲያንን ጅማራ እንደሚያሳይ ይናገራሉ።

እግዚአብሔር ክፍርዱ ለሚተርፉትና በተለይም ክብሩን ላላዩት የአይሁድ ሰዎች ታማኝ ተከታዮቹን ይልካል። ኢሳይያስ ከእነዚህ የሩቅ አገሮች መካከል አንዳንዶቹን ጠቃቅሷቸዋል። ተርሴስ ምናልባትም ዛሬ በስፔይን ውስጥ የምትገኝ አገር ስትሆን፣ በኢሳይያስ ዘመን በስተ ምዕራብ የታወቀች አገር ነበረች። በአማርኛው መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ፉጥ የተባለችው ሊብያ ከግብጽ በስተ ምዕራብ የምትገኝና በጥንቱ ዓለም ከሚታወቁት ሩቅ የአፍሪካ አገሮች አንዷ ነበረች። ሉድ ሌላ አፍሪካዊት አገር ወይም በትንሹ እስያ ውስጥ የሚገኝ የኃይለኛ ጎሳ መጠሪያ ይሆናል። ቶቤል በጥቁር ባሕር አቅራቢያ የምትገኝ ሩቅ አገር ሳትሆን አትቀርም። በአማርኛው መጽሐፍ ቅዱስ ሞሳሕ የተባለውና ያዋንን ያካተተው ግሪክ በአውሮፓ ራቅ ብሎ የሚገኝ ሲሆን፣ ደሴቶች ተበታትነው የሚታዩ ሩቅ አገሮች ነበሩ። እነዚህ እጅግ ርቀው የሚገኙና ስለ እግዚአብሔር ሰምተው የማያውቁ አገሮች እንኳ የዚህ ዕድል ተካፋዮች እንደሚሆኑ ለማሳየት የቀረቡ ጥቂት ምሳሌዎች ናቸው። የእግዚአብሔርን ክብር ሰምተው ይገዙለታል።

ኢሳይያስ አሕዛብ ለእግዚአብሔር እንደሚገዙና ተቀባይነት እንደሚያገኙ በተለያዩ መንገዶች አሳይቷል። እግዚአብሔር ደጎችና ለአይሁዶች የሚራሩ ሰዎች ይሆኑ ዘንድ የአሕዛብን ልብ በመለወጥ መገዛትን ያሳያቸዋል። ይህም ሲሆን በዳርቻዎቻቸው የሚገኙትን አይሁዶች በመልቀቅና ወደ ጥንታዊቷ የእስራኤል አገርና የእግዚአብሔር ቅድስት አገር ወደሆነችው ኢየሩሳሌም እንዲገቡ በማድረግ ይረዱቸዋል። እነዚህ አይሁዶች አሕዛብ ለእግዚአብሔር ክብር እንዳቀረቧቸው ቁርባኖች ይሆናሉ። (አንዳንድ ምሑራን «ወንድሞቻችሁ» የሚለው ቃል ወደ እግዚአብሔር ቤተሰብ የተቀላቀሉትን የተለወጡ አሕዛብ እንደሚያመለክት ያስባሉ። እነዚህ አሕዛብ መልካሙን የምሥራች ለማብሰር ወደ ዓለም ሁሉ የተበተኑት አይሁዶች የወንጌል ስርጭት ቁርባኖች ናቸው ሲሉ ያስተምራሉ።) እግዚአብሔር አሕዛብን ወደ ንጹሕ ሕዝብ በመቀላቀል ከካህናትና ሌዋውያን ጋር በቤተ መቅደሱ ውስጥ እንዲያገለግሉ ይፈቅድላቸዋል።

ከዚያ በኋላ በአይሁዶችና በአሕዛብ መካከል ልዩነት አይኖርም። ሁለቱም በእኩል ደረጃ በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነትን አግኝተው በእውነተኛ ልብ ያመልኩታል። (ማስታወሻ፡ በአዲስ ኪዳን በአይሁዶችና በአሕዛብ ብቻ ሳይሆን በካህናትና በተራ አማኞች መካከል ያለው ልዩነትም ተወግዶአል። አሁን ክርስቲያኖች ሁሉ ካህናት ተብለው በመጠራታቸው የእግዚአብሔር አገልጋዮች ናቸው [1ኛ ጴጥ. 1:5፥ 9-10]።)

እግዚአብሔር የዓለም ሕዝብ ሁሉ ለእርሱ እንዲገዛ ካደረገ በኋላ አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር ይፈጥራል። ከቀድሞዎቹ በተቃራኒ እነዚህ አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር ለዘላለም የሚኖሩ ይሆናሉ። ለእግዚአብሔር የታመኑትም እንዲሁ ለዘላለም ይኖራሉ። በቀሪዎቹ ዘመናት ሁሉ ሕዝቡ በእውነተኛ በመንፈስ እግዚአብሔርን ያመልካል። ኢሳይያስ የብሉይ ኪዳንን የአምልኮ ምሳሌ በመጠቀም ሕዝቡ በየመባቻውና በየሰንበታቱ በእግዚአብሔር ፊት እንደሚሰግድ ገልጾአል። የመባቻ አምልኮ ሕዝቡ በዓል አድርገው እግዚአብሔርን የሚያከብሩበት ወርሃዊ ክስተት ነበር። በተጨማሪም በየሰንበታቱም እግዚአብሔርን ያመልኩታል። እነዚህ ሁለት ምሳሌዎች እግዚአብሔርን ስለማምለክ ያስረዳሉ። በምድር ላይ የሚኖሩ ሰዎች ሁሉ እግዚአብሔርን ለማክበርና ለማወደስ ይመጣሉ። «ሥጋ ለባሽ ሁሉ በፊቴ ይሰግድ ዘንድ ይመጣል።» አዲሲቱ ከተማ እግዚአብሔር የሚኖርባትንና የተቀደሰ ኅብረት የሚካሄድባትን አዲሲቷን ኢየሩሳሌም ታመለክታለች።

የዓለም ኃጢአት ይወገዳል። የእግዚአብሔርና የሕዝቡ ጠላቶች ሁሉ ይጠፋሉ። በአዲስ ሰማይና ምድር ምንም ዓይነት ክፉ ነገር እንደማይኖር ለማሳየት ኢሳይያስ እነዚህ የተቤገዮት ቅዱስ ሕዝብ በእግዚአብሔር ላይ ለማመፅ የሞከሩትን ሰዎች ፊሳዎች ወጥተው እንደሚያዩ ገልጾአል። የእግዚአብሔር ሕዝብ መሢሔ ለኃጢአታቸው ባይሞትላቸው፤ እግዚአብሔር ከዓለም ሕዝብ ሁሉ ባይመርጣቸውና እነርሱም እግዚአብሔርን ለመከተልና ለመታዘዝ ባይመርጡ ኖሮ ዕድላቸው ምን ይሆን እንደነበር ሁልጊዜም ያስታውሳሉ። ኢሳይያስ ሲጻጸ፥ «ትላቸው አይሞትምና፤ እሳታቸውም አይጠፋምና ለሥጋ ለባሽ ሁሉ አስጸያፊ ነገር ይሆናሉ» ብሏል። (የኢየሱስን ተመሳሳይ ገለጻ ከማቴ. 13:42፥ 49-50፤ ማር. 9:47-48 አንብብ።) ሰዎች ሲሞቱ ሰውነታቸው በትል ተበልቶ ወደ ትቢያነት ይለወጣል። ኢሳይያስ ግን በሲጸል ዘላለማዊ ትሎች ወይም ጥፋት እንዳለ ገልጾአል። ከኢየሩሳሌም በስተ ደቡብ ምዕራብ የሚገኘው የሄኖም ወይም የገሃና ሸለቆ ሁልጊዜም የተጠራቀመ ቆሻሻ በእሳት የሚቃጠልበት ስፍራ ነበር። በመጨረሻው ዘመን በእግዚአብሔር

ጠላቶች ላይ የዘላለማዊ እሳት ፍርድ ስለሚተላለፍ ይህ ተምሳሌታዊ መልእክት አስተላልፎአል። እነዚህ ተምሳሌቶች በእግዚአብሔር ላይ በሚያምፁ ሰዎች ላይ የሚደርሰውን ታላቅ ፍርድ ያሳያሉ። ኢሳይያስ ከትንቢቶቹ ሁለቱን ከፋዎች ሰላም እንደማይኖራቸው በመግለጽ ደምድሟል (ኢሳ. 48:22፤ 57:21)። በዚህ ጊዜ ኢሳይያስ መጽሐፉን ያጠቃለለው ለምን ሰላም እንደማይኖራቸው በሚያሳይ ሥዕላዊ አገላለጽ ነው። ከፋዎች በዘላለማዊ ፍርድ ይሠቃያሉ።

ትንቢተ ኢሳይያስ የተጠናቀቀው የማጽናኛና የማስጠንቀቂያ መልእክቶችን በማስተላለፍ ነው። እግዚአብሔር በምድር ላይ በታማኝነት ለሚኖሩ ሰዎች ታላቅ ዘላለማዊ ሽልማቶችን እንደሚሰጥ ገልጾአል። ታማኝ የእግዚአብሔር ተከታዮች ለጊዜው ስለሚደርስባቸው የስደት ሥቃይ አይጸጽቱም። ነገር ግን ሕይወታቸውን ሰጥተው እግዚአብሔርን የሚያስከብር አኗኗር በመከተላቸው ለዘላለም ሊያመሰግኑት ይኖራሉ። እግዚአብሔር ከፍተኛ ማስጠንቀቂያም ሰጥቶአል። ቀላሉን መንገድ ተከትለን ከብዙሃኑ ጋር ብንቀላቀል ሰውነታችን ለዘላለም በማይሞት ትልና በእሳት ሊበላ ይኖራል። እግዚአብሔር ምርጫ ሰጥቶናል። አሁን ለእግዚአብሔር ተገዝተን በኋላ ደስ ልንሰኝ ወይም አሁን ዓምፀን በኋላ ልንሠቃይ እንችላለን። ይሁንና የምርጫችንን ውጤት ለመለወጥ አንችልም። የምንገናኘው አዳኞችን የሆነውን ድል ነጂ ንጉሥ ነው ወይስ ፈራጁችንን?

ኢያሱ በሕይወቱ መጨረሻ አካባቢ አይሁዶችን እንዳስገንዘበው (24:14-15)፥ ኢሳይያስም በመጽሐፉ መጨረሻ ላይ ተመሳሳይ መልእክት አስተላልፎአል። ማንን እናመልካለን?

26ኛ ጥያቄ፡- የዚህን ምዕራፍ ዐበይት ትምህርቶች በአጭር አንቀጽ ጠቅለል አድርገህ ጻፍ።

አራተኛ ቀን የትንቢተ ኢሳይያስ ክለሳ

ኢሳይያስ በብሉይ ኪዳን መልእክቶቻቸውን በጽሑፍ ካስተላለፉት ነቢያት ዋነኛው ነው። ይህ ነቢይ ሕዝቡ ሕይወታቸውን ቆም ብለው እንዲመለከቱና የምርጫቸውን ውጤቶች እንዲያመዘዝኑ ጠይቋቸዋል። እግዚአብሔር ሕዝቡን ስለሚመጣው ፍርድ ለማስጠንቀቅና በመሢሐ በኩል ስለሚከናወነው የወደፊት ዕቅድ ለመግለጽ ተጠቅሞበታል። መልእክቱን ይበልጥ ለመረዳት የኢሳይያስን መልእክት በአራት የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍለ ጊዜያት መመልከት ይኖርብናል።

1. የኢሳይያስ መልእክት ለዚህ ዘመን። ትንቢተ ኢሳይያስ በአብዛኛው ያነሣቸው ጉዳዮች በኢሳይያስ ዘመን በነበሩት ሕዝብና በእግዚአብሔር መካከል ያሉትን ጉዳዮች የሚመለከቱ ናቸው። ስለ

ሕዝቡ ሁኔታና ምርጫቸው ስለሚያስከትላቸው ውጤቶች ለማስረዳት እግዚአብሔር ለኢሳይያስ ጠንካራ መልእክት ሰጥቶታል።

ሀ. የሕዝቡ መንፈሳዊና ሞራላዊ ሁኔታ። ኢሳይያስ ሃይማኖታዊና እግዚአብሔርን ለማምለክ የሚፈልጉትን ሰዎች የገለጸ ቢሆንም፤ ሃይማኖታቸው ውጫዊ ተግባራትን ብቻ ያካተተ ነበር። ልባቸው ወይም አኗኗራቸው አልተለወጠም። እግዚአብሔርን የመገዛት፤ የማፍቀር ወይም ስለ ኃጢአት የመጨነቅ ሁኔታ አይታይባቸውም። በሕዝቡ መካከል የፍትሕና የጽድቅ ስሜት ጠፍቶ አይሁዶች ለእግዚአብሔርና ለጣዖት የሚያቀርቡትን አምልኮ መቀየጥ ያዙ። አንዱ ሌላውን ይበድለው ጀመር። በተለይም ድሆች በመሆናቸው ዓቅም ያልነበራቸው ሰዎች የበደል ማነጣጠሪያ ሆኑ። ሕይወትን ሁሉ እንዲያጠቃልል የታሰበው ሃይማኖት በቤተ መቅደስ አምልኮ ተረታ። ሳምንቱን ሁሉ ዓለማዊ ሕይወት መምራታቸውን ቀጠሉ።

ለ. የሕዝብ እግዚአብሔር ፖለቲካዊ ሁኔታ። ኢሳይያስ ሕዝቡ ብዙውን ጊዜ በውጭ ጠላቶች የተጠቁበትን ሁኔታ ገልጾአል። በአካዝ ዘመን ሰሜናዊው የእስራኤል መንግሥትና ሶርያ በኋላም አሦር ይሁዳን አጥቅተዋል። እነዚህ ንስሐ ካልገቡ በባቢሎናውያን አማካኝነት የሚመጣባቸውን የላቀ ምርኮ የሚያመለክቱ ነበሩ።

በኢሳይያስ በኩል እግዚአብሔር ለአይሁዶች የተግባራቸውን ውጤቶች ገልጾላቸዋል።

ሀ. እግዚአብሔር እስራኤልንና ሶርያን አስነሥቶ ከፍተኛ ውድመት ያመጣባቸዋል።

ለ. ይሁዳን ከእስራኤልና ከሶርያ የሚያድናት ሲሆን፤ አሦር እንድትጨቁናት ያደርጋል።

ሐ. ይሁዳን ከአሦር የሚያድናት ሲሆን፤ ባቢሎንን ያመጣባታል። ባቢሎን የይሁዳን ሕዝብ ታጠፋና ብዙ አይሁዶች ይሞታሉ። ቀሪዎቹ አይሁዶች ወደ ምርኮኛነት ይላካሉ።

27ኛ ጥያቄ፡- አይሁዶች በወቅቱ የነበሩባቸውን ሁኔታዎች የሚያመለክቱትን የትንቢተ ኢሳይያስ የተለያዩ ምዕራፎች ዘርዝር።

2. ኢሳይያስ ከዘመኑ ቀረብ ብለው ለነበሩት ሕዝብ ያስተላለፈው መልእክት

ኢሳይያስ በዘመኑ የነበሩትን ብቻ ሳይሆን ከመቶ ሃምሳ ዓመታት በኋላ የሚኖሩትንም አይሁዶችና ሌሎች ሕዝቦች ጉዳይ እንዲያመለክት ከእግዚአብሔር ዘንድ ትንቢትን ተቀብሎ ነበር። (ማስታወሻ፡ ምንም እንኳ ወደፊት የሚመለከት ቢሆንም ኢሳይያስን በቀዳሚነት ያሳለበው መልእክቱ በዘመኑ የነበሩትን ሰዎች የሚለውጥበት ሁኔታ ነበር።

ማስጠንቀቂያውን ተቀብለው ንስሐ እንደሚገቡ ተስፋ አድርጎ ነበር።) ኢሳይያስ የኖረው ባቢሎን በዓለም ኃያል ከመሆኗ በፊት ቢሆንም፤ እግዚአብሔር የይሁዳ ሕዝብ በባቢሎናውያን እንደሚማረክ ገልጸለታል። በተጨማሪም እግዚአብሔር በይሁዳ ዙሪያ ያሉትን ብዙ የአሕዛብ አገሮች ለመቅጣት ባቢሎናውያንን ይጠቀም ነበር። የኢሳይያስ ራእይ 70 ዓመታት ወደፊት ተሻግሮ የይሁዳ ምርኮኞች ወደ አገራቸው የሚመለሱበትን ሁኔታ ለመመልከት ችሎአል። የመጽናናት መልእክቱ አይሁዶች ከምርኮ ምድር ወደ ኢየሩሳሌም ተመልሰው ከተማይቱንና አገራቸውን እንደገና እንዲገነቡ አስችሏቸዋል።

28ኛ ጥያቄ፡- በቀዳሚነት ስለ ባቢሎን ምርኮ፤ ነፃ መውጣትና የይሁዳን ሕዝብ ዳግም ግንባታ የሚያሳዩትን ምዕራፎች ከትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ ዘርዝር።

3. ኢሳይያስ የእግዚአብሔር ቅርንጫፍ፤ የዳዊት ሥርና የጌታ አገልጋይ ስለሆነው መሢሕ የመጀመሪያው ምጽአት ያስተላለፈው መልእክት

አይሁዶቹ ከነበሩበት ሁኔታና በቅርብ ዘመን ከሚደረሱባቸው የፍርድ መልእክቶች ጋር ወደፊት ከ700 ዓመታት አርቀው በመመልከት ስለ መሢሑ ኢየሱስ ክርስቶስ የተነገሩ መልእክቶች ነበሩ። የእግዚአብሔር ባሪያ የሆነው መሢሕ በይሁዳ ምድር ይወለዳል። ምንም እንኳን ብዙዎች ለሌሎች ልጆች ሊለዩት ባይችሉም፤ መሢሑ እግዚአብሔር በሕዝቡ መካከል መኖሩን የሚያሳይ አማኑኤል ይሆናል። ኢየሱስ ሰዎችን በመፈወስ የደስታንና የደኅንነትን መልእክት ይሰብካል። ሕዝቡ ለምን እንደሚሞት ባያውቁም ለኃጢአታቸውም ይሞትላቸዋል።

29ኛ ጥያቄ፡- በቀዳሚነት ስለ መሢሑ የመጀመሪያ ምጽአት የሚናገሩትን የትንቢተ ኢሳይያስ ምዕራፎችና ቁጥሮች ለይተህ ዘርዝር።

4. ኢሳይያስ ስለ መሢሑ ዳግም ምጽአትና ዘላለማዊ የሰላም መንግሥት ያስተላለፈው መልእክት

ኢሳይያስ በመጀመሪያውና ሁለተኛው የመሢሑ ምጽአቶች መካከል ብዙም ሥነ መለኮታዊ ልዩነቶችን አላደረገም። ልዩነቱን የምናውቀው ኢየሱስ ክርስቶስ ከዚህ በፊት ስለመጣና ወደፊትም እንደሚመጣ ስለተናገረ ብቻ ነው። ኢሳይያስ ከ2700 ዓመታት በላይ ወደፊት አርቆ በመመልከት መሢሑ በዘላለማዊ የእግዚአብሔር መንግሥት የሚገዛበትን ሁኔታ አሳይቶአል። መሢሑ ጠላቶቹን ሁሉ እያሸነፈ እንደ ድል አድራጊ ተዋጊ ይመጣል። ዘላለማዊ የጽድቅ መንግሥት ይመሠረትና በአዲስ ሰማይና አዲስ ምድር የኃጢአት ዘር በሙሉ

ይወገዳል። ይህም እንስሳት እንኳ ጠላትነታቸውን ዘንግተው ሰላማዊ ሕይወት ወደሚኖሩበት ደረጃ ይደርሳል። ያ ዘመን በጦርነትና በፍትሕ አልበኝነት ሳይሆን በሰላምና በጽድቅ ተለይቶ ይታወቃል። አሁንም በኢሳይያስ ትንቢት ውስጥ በሺህ ዓመቱ መንግሥትና በዘላለማዊ መንግሥት የሚከናወኑት ከስተቶች በጉልህ ተለይተው አይታዩም። ኢሳይያስ የመረጠው የመጨረሻውን ዘመን አጠቃላይ ሁኔታ መግለጹን ነው።

30ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ስለዚህ የሰላም ጊዜ የሚናገሩትን የትንቢተ ኢሳይያስ አንዳንድ ምዕራፎች ወይም ቁጥሮች ጠቃቅስ። ለ) ከትንቢተ ኢሳይያስ መጽሐፍ የተማርሃቸውን ዐበይት መንፈሳዊ ትምህርቶች ዘርዝር።

አምስተኛ ቀን፡ ለውይይት ጊዜ በመዘጋጀት የዚህን ሳምንት ትምህርት ክልስ።

ሳምንታዊ ስብሰባ

1. መሢሔ ዘላለማዊ መንግሥት ለመጀመር በሚመጣበት ጊዜ ደኅንነትና ፍርድ ይገለጣሉ። ሀ) ከኢሳይያስ 63፥ መሢሔ በኃጢአተኞች ላይ እንዴት ፍርድን እንደሚያመጣ ግለጽ። በዚያን ጊዜ ስለ መሢሔ ባሕርይና ተግባር የምንማረው ምን ይሆናል? ለ) ከኢሳይያስ 63፥ መሢሔ ለሕዝቡ ስለሚያመጣው ደኅንነት ምን እንማራለን? ሐ) እግዚአብሔር እነዚህን ትንቢቶች ለኢሳይያስ የሰጠው ለምን ይመስልሃል? ከእነዚህ የመጨረሻው ዘመን ትንቢቶች ክርስቲያኖች ሁሉ ሊያውቋቸው የሚገቡ ጠቃሚ መንፈሳዊ ትምህርቶች ምን ምንድን ናቸው?

2. ከኢሳይያስ 63 እና 64፥ ሀ) ኢሳይያስ ያነሣቸውና እግዚአብሔርን ሕዝቡን እንደገና ነፃ እንደሚያወጣ እንዲተማመን ያደረጉት በረከቶች ምን ምንድን ናቸው? ለ) ስለ እግዚአብሔር ሕዝብ የኃጢአት ዝንባሌና እግዚአብሔር ለእነዚያ ዝንባሌዎች ስለሚሰጣቸው ምላሾች ምን እንማራለን? ሐ) ስለ እግዚአብሔር የምሕረት ልብና ስለ ፍርዱ ምን እንማራለን?

3. ከኢሳይያስ 65፥ ሀ) ስለ መጨረሻው ዘመንና እግዚአብሔር ስለሚያከናውነው ተግባር ምን እንማራለን? ለ) ስለ እግዚአብሔር ባሕርይ ምን እንማራለን? በምዕራፍ 65 የሚገኘው ገለጻ ስለ እግዚአብሔር ካለን ምስል የሚለየው እንዴት ነው? ሐ) በመጨረሻው ዘመን በሚመሠረተው መንግሥት የሚለወጡ አንዳንድ እኛ የለመድናቸው ነገሮች ምን ምንድን ናቸው? መ) የማይለወጡ ነገሮች የትኞቹ ይመስሉሃል? ሠ) በአስቸጋሪ ጊዜያት ይህ የአዲሱ ዓለም ተስፋ የሚያጽናና እንዴት ነው?

4. ከኢሳይያስ 66፥ ሀ) እግዚአብሔር በአይሁዶች አምልኮ ያልተደሰተው ለምን ነበር? ለ) ዛሬ ክርስቲያኖች በአምልኮቸው እንዴት በእንደዚህ ዓይነት ነገሮች ሊፈተኑ እንደሚችሉ ግለጽ። ሐ) ኢሳይያስ ተቀባይነት ያለው አምልኮ ለመፈጸም የሚፈልግ ሰው በልቡ ሊያኖራቸው ይገባል ያላቸው ዐበይት ነገሮች የትኞቹ ናቸው? እነዚህ ነገሮች ዛሬ በአምላኪዎች ሕይወት እንዴት እየተፈጸሙ እንዳለ በምሳሌ አብራራ። መ) አንድ መሪ ማኅበረ ምእመናኑ ከውጫዊ አምልኮ ይልቅ እውነተኛ አምልኮ እንዲያካሂዱ እንዴት ሊያበረታታቸው ይችላል?

5. ከኢሳይያስ 63-66፥ ሀ) ከፋት የገነነ በሚመስልበት በአሁኑ ዘመን፤ እና ለ) በዘላለማዊ የእግዚአብሔር መንግሥት በጻድቃንና በኃጢአን ላይ የሚደርሱትን ነገሮች አነጻጽር። ዛሬ የምናከናውነው ተግባር በዘላለማዊ መንግሥት ውስጥ የሚያስከትለው ውጤት እንዳለው ማወቃችን ሊያደርስብን ከሚችለው አደጋ ሁሉ በላይ ለእግዚአብሔር ታምነን እንድንታዘዝው የሚያደርገን እንዴት ነው? ሐ) እነዚህን ዘላለማዊ ውጤቶች መዘንጋቱ እንዴት በእግዚአብሔር ላይ ያለንን ወደ ማፈራረሱ እንደሚደርስ የተመለከትኸው እንዴት ነው?

ትንቢተ ኢሳይያስ የቤት ሥራ

ለዚህ ኮርስ ሙሉ ዲፕሎማ ለማግኘት እያንዳንዱ ተማሪ ከሚከተሉት ጥያቄዎች ሁለቱን መመለስ ይኖርበታል። መልሱ በ10 ገጽ ሉክ ወረቀት ወይም በ20 ገጽ የደብተር ወረቀት መዘጋጀት አለበት።

1. በምዕራፍ 6 ኢሳይያስ እግዚአብሔርን በራእይ አይቶታል። በዚያ ራእይ ውስጥ የተመለከተው የእግዚአብሔር ቅድስና ስላስደመመው አዘውትሮ የሚጠቀምበትን «የእስራኤል ቅዱስ» የሚል ስም አግኝቷል። ከትንቢተ ኢሳይያስ ስለ እግዚአብሔር ቅድስና ምን እንማራለን? ያ ቅድስና ከሌሎች ሃይማኖቶች፣ በሕዝቦች፣ በቤተ ክርስቲያን ወይም በግለሰቦች መካከል ካለው ኃጢአተኝነት ጋር የሚነጻጸረው እንዴት ነው? ያ ቅድስና ከደኅንነት፣ ከዘላለማዊ ፍርድ፣ ወዘተ... ጋር የሚዛመደው እንዴት ነው? ስለ እግዚአብሔር ቅድስና እንደ ግለሰቦችና እንደ ቤተ ክርስቲያን ልናስታውሳቸው የሚገቡ አንዳንድ ጠቃሚ ትምህርቶች ምን ምንድን ናቸው?
2. እግዚአብሔር እጅግ አጥብቆ ከሚጠላቸው ኃጢአቶች አንዱ ትዕቢት ነው። ከትንቢተ ኢሳይያስ እግዚአብሔር የግለሰቦችን፣ የፖለቲካና የሃይማኖት መሪዎችን፣ የጎሳ ቡድኖችንና የሕዝቦችን ትዕቢት እንዴት እንደሚጠላ አሳይ። እግዚአብሔር ትዕቢተኞችን ዝቅ ለማድረግ የቆረጠው እንዴት ነው? እግዚአብሔር ሰዎች ሲተብቱና ሲኩራሩ ዝቅ ሲያደርጋቸው የተመለከትኸው እንዴት ነው? ዛሬ ክርስቲያኖች በተለይም የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ከትዕቢት ጋር የሚታገሉት እንዴት ነው? ይህ ኃጢአት የቤተሰብን፣ የቤተ ክርስቲያንን ወይም የአገርን አንድነት የሚያወድመው እንዴት ነው? ራሳችንን ከትዕቢት አመለካከት የምንጠብቅባቸው መንገዶች የትኞቹ ናቸው?
3. በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ ከሚገኙት ጭብጦች አንዱ ስለ የእግዚአብሔር ባሪያ፣ ቁጥቋጥ፣ የዳዊት ሥር፣ ወዘተ... ስለተባለው መሢሕ የሚናገረው ነው። ከኢሳይያስ ትንቢቶች ስለ መሢሔ ልንማራቸው የምንችላቸውን ነገሮች ዘርዝር። ባሕርይ ምን ይመስላል? መጀመሪያ ወደ ምድር በመጣ ጊዜ አገልግሎቱ ምን ይመስል ነበር? የወንጌሉ ዐበይት እውነቶች በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ የቀረቡት እንዴት ነው?
4. ኢሳይያስ እግዚአብሔር በሕዝቦች ላይ ስላለው ሉዓላዊ አገዛዝ ብዙ ትምህርቶችን አስተላልፎአል። ኢሳይያስ እግዚአብሔር በግለሰቦች፣ ጎሳዎች፣ በሕዝቦች፣ በዓለም ታሪክ፣ ወዘተ... ላይ ስላለው ቁጥጥር ምን አስተማረ? ክርስቲያኖች የእግዚአብሔርን ሉዓላዊ ቁጥጥር ማወቃቸው ለምን ያስፈልጋል? እግዚአብሔር በታሪክ ላይ ያለውን ተቆጣጣሪነት የተመለከትኸው እንዴት ነው?
5. በኢሳይያስ ዘመን ሕዝቡ እግዚአብሔርንና ጣዖታትን ለማምለክ ይፈልግ ነበር። አምልኮአቸው ሕይወታቸውን የሚመሩበትን መንገድ አልወጠላቸውም ነበር። ኢሳይያስ አይሁዶች ለመቀጠል የፈለጉትን አምልኮ ያሳየው እንዴት ነው? እግዚአብሔር አምልኪያቸውን ያልተቀበለው ለምንድን ነው? ስለ እውነተኛና እውነተኛ ስላልሆነ አምልኮ ከዚህ ምን እንማራለን? አምልኪያቸውን ከአኗኗራችን፣ እግዚአብሔርን ከምናመልከበት መንገድ፣ ከቤተሰቦቻችን፣ ከጎረቤቶቻችን፣ ከአሠሪዎቻችንና ሠራተኞቻችን ጋር ካለን ግንኙነት ጋር የሚዛመደው እንዴት ነው? የቤተ ክርስቲያን አምልኮ የአይሁዶችን ወደሚመስል ችግር ሊገባ የሚችለው እንዴት ነው? የቤተ ክርስቲያናቸው አምልኮ እግዚአብሔር የሚፈልገው ዓይነት መሆኑን ለማረጋገጥ መሪዎች ምን ሊያደርጉ ይችላሉ?